

**AZ ÉRMELLÉKI
REF. EGYHÁZMEGYE**

**1930. május 7-én Szalacson
és okt. 30-án Székelyhidon tartott**

RENDES KÖZGYÜLÉSEINEK

JEGYZŐKÖNYVE

**AZ EGYHÁZMEGYE
HIVATALOS KIADMÁNYA**

Nyomatott Fischer Henrik, könyvnyomdájában, Marghitán.

Cserpeleldány!

**AZ ÉRMELLÉKI
REF. EGYHÁZMEGYE**

**1930 május 7-én Szalacson
és okt. 30-án Székelyhidon tartott**

RENDES KÖZGYŰLÉSEINEK

JEGYZŐKÖNYVE

**AZ EGYHÁZMEGYE
HIVATALOS KIADMÁNYA**

Nyomatott Fischer Henrik, könyvnyomdájában, Marghitán.

Az Érmelléki Református Egyházmegye

1930 évi május hó 7-én Szalacson tartott
rendes tavaszi (vándor) közgyűlésének

J E G Y Z Ő - K Ö N Y V E .

Jelen vannak:

a.) **elnökök:** VÉGH JÓZSEF esperes és
PAPPSZÁSZ LAJOS gondnok;

b.) **tanácsbírák:**

lelkészi:

Takács Zsigmond

Lengyel Pál

Jakab József

Szabó Zoltán

Laczák Dezső

világi:

Bónis Elemér

Kozma Lajos

Kotzó Jenő dr.

Lovass Dániel

c.) **tisztviselők:**

Kalmár István lelkészi főjegyző

Hegedüs Albert „ al „

dr. Gulácsy Sándor világi fő „

dr. Gellért Sándor ügyész

d.) **egyházak képviselőiben:**

Albis: Kalas István I., Zefer Lajos g.

Apátkeresztur: Csuka Ferenc I.

Asszonyvására: Bakos József I.

Bályok: Kalmár István I.

5. Berettyószéplak: Thamássy Géza l.
 Bihardiószeg:
 Biharfélegyháza: Egei István l.
 Biharvajda: Kovács Gábor l., Szilágyi Zsigmond g.
 Csokaly: Simon Imre l., Csengeri Sándor g.
10. Érábrány: Debreczeni László l.
 Éradony: Laczák Dezső l., Tóth Lajos g.
 Érbogyoszló: Jakab József l., Bánya Sándor g.
 Érkeserü: Orosz Lajos l.
 Érköbölkut: Varga Béla l., Czap Imre g.
15. Érmihályfalva: Végh József l., Szabó Imre g.
 Érolaszi: Dayka István l.
 Érsemjén: Szatmári Károly l.
 Értarcsa: Molnár József l., Kecskés Sándor g.
 Gálospetri: Takács Zsigmond l.
20. Hegyközszentimre: Ludmán Lajos l., Tóth Miklós t.
 Hegyközszentmiklós: Sillye Gábor l.
 Kiskereki: Lengyel Pál l.
 Kóly-Nagykágya: Dibáczy József l.
 Magyarakéc: Kulcsár Dezső l., Kacsó Sándor pr.
25. Margitta:
 Micske: Füzessy Géza l.
 Monospetri: Maklár Sándor elők. kt.
 Ottomány: cs. Nagy Dániel l., Lovass István főg.
 Piskolt: Szabó Lajos l., Takács Imre g.
30. Poklostelek:
 Szalacs: Hegedüs Albert l., f. Albert András főg.
 Székelyhid: Szabó Zoltán l.
 Szentjobb: Sallay Lajos l.
 Tóti: Kovács Lajos l.
35. Vedresábrány: Boruzs Lajos l., Adorján János g.

e.) tanítóképviselek:

Csóka Lajos, Kocsis József, Kántor Péter, Szántó Béla.

1. szám. A közgyűlést közvetlen megelőző Istentiszteleten VÉGH JÓZSEF esperes így imádkozott :

Ima egyházmegyei közgyűlés alkalmával.

Mindenható, leborulva tisztelettel előtted, lelkesülve, felbuzdulva, dicsőítjük szent neved. Hiszen erre hív, erre buzdít bennünket mindeneket megtehető hatalmadnak a megismerése s az a mérhetetlen szeretet, melyeket naponként megmutatsz porgyermekeid iránt.

Madár az ágon, virág a réten s az egész összhangzó természet mind, mind a Te nagyságodat s dicsőségedet hirdeti. A természet tavaszi feltámadása, a Megváltó üresen maradt koporsója halhatatlanságunkról s örök életünkről tesznek bizonyosságot. A zümmögő méhecske, a szorgalmas hangya s a földi élet szakadatlan munkálkodása földi életünknek rendeltetését jelölik.

Az átok, amely elhangzott az első emberpár felett: „VÉRES VEREJTÉKKEL EGYED A TE KENYEREDET”, munkára hív, munkára ösztönöz bennünket is: munkára a mindennapi kenyérért, de munkára hitünkért, vallásunkért, nemesebb részünkért, munkára magyar kálvinista fajunkért is. Gonosz, lelketlen szolga az, ki ezekkel szemben tartozó kötelességeiről megfeledkezik. Hogyan állhat meg Előtted, megvesztegethetetlen Biró előtt a nagy számadás napján, ki hitét, faját megtagadta könnyelműen? Mig a munka nemesít s nyomán béke s nyugalom fakad, addig a közöny, a restség puha párnáján gondtalanul pihen: óh de az elaltatott lélek felébredés után annál keményebb váddal illeti a dologtalan heverőt.

A nagy természet maga is folyton munkálkodik: élet, munka, elevenség ott kint minden vonalon. Az ekefőre uj vasat tesz a szántóvető, élesre kalapálja a kaszát, a kapát. Idebent munkálkodni akarunk mi is, alkalmassá akarjuk tenni az emberi lelkeket a krisztusi eszmék s igazságok befogadására. Azért jöttünk el ide, azért gyűltünk most össze itt, e szent helyen Isten országának alázatos s méltatlan szolgálói, hogy erősítsük embertestvéreinknek hitét, fokozzuk

reménységét egy jobb, boldogabb-jövő iránt s a csalódást, fájdalmat, megaláztatást, keserőséget elnémitó szeretet karjaival öleljünk át minden embert, ki nekünk testvérünk az Ur Jézus Krisztusban.

Felséges Isten, kegyelmes Atyánk. Nézz le fénytrónusodról, lásd meg nemes törekvéseinket, áldd meg jóra való igyekezetünket, melyekkel Anyaszentegyházad külső s belső építését kívánjuk előmozdítani s ha munkánkat érdemesnek leled, áldd meg és szenteld meg azt a Jézus Krisztus nevében kérünk.

Amen.

Azután az igét Boruzs Lajos vedresábrányi lelkész hirdette I. Péter II-9. alapján s közben a szalacsi ref. férfikar énekelt.

2. szám. A jelenlevők számbavétele (57) s a távollevők igazolása után kimondatván a szabályszerű megalakulás.

Gondnok a gyűlést megnyitja.

3. szám. Olvastatott a következő esperesi jelentés:

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházmegyei Közgyűlés!

Az elmúlt, 1929. év október 31-én tartott közgyűlésünk óta elnökileg végzett ügyekről jelentésemet a következőkben van szerencsém előterjeszteni:

Jelzett gyűlésünkről elmaradt lelkész atyánkfiait igazoló jelentéstételre hívtam fel, elmaradását mindenik elfogadható indokokkal bizonyítván, rendbirságot nem alkalmaztam ellenük.

Néhai Farkas Gábor, világi tanácsbíró halálával megüresedett állásra a közgyűlés határozata értelmében a szavazást elrendeltem s miután a szavazatok minden egyházból beérkeztek, azokat a kiküldött bizottság közreműködésével felbontottam. A szavazatbontó bizottság jelentése itt fekszik közgyűlésünk asztalán.

A tanítói fizetések egyöntetű megállapítása céljából kiküldött bizottságok mindenike megbízatásának lelkiismeretesen megfelelt, az általuk felvett jegyzőkönyvek alapján a Püspöki Hivatal által bekívánt táblás kimutatást összeállítottam és felterjesztettem. Azonban fájdalom, a Püspöki Hivatal a kimutatást azzal küldte vissza, hogy az egyházmegye vizsgálja felül s május végéig jelentse is be, hogy mi az oka annak, hogy több egyház még mindig nem tett eleget a Kerület rendelkezésének, amely megállapította a tanítói fizetések minimumát, a lakáson kívül évi 35.200 Leit.

Mint ilyeneket felsorolja a leirat: Asszonyvásárán Thamó

a
é-
ki
y-
ld
t-
ni
i-
e
k

Annát, B. Széplakon Kocsis Józsefet és Ebergényi Irént, Bihar-
diószegen Végh Irmát, Nagy Piroskát, Óradonyban Vén Istvánt,
Órkésrűben Virágh Sándort, Porsztner Máriát, Érolasziban
Csóka Barnát, Tarcsán Bacza Illést, G-Petriben Mucsi Imrét,
Szentimrén Tóth Miklóst és Tóth Bélát, Kerekiben Szebeni
Józsefet, Kólyon Szabó Ilonát, Monospetriben Maklár Sándort,
Piskolton Sziky Irmát, Erdei Gábort, Szentjobbon Váradi Ferencet,
Tótiban Kolozsvári Bertát. Ezek szerint még mindig 20 álláson
működik olyan tanító, hol a revizorátus a miniszteri rendelet
be nem tartása miatt bármelyik pillanatban bezárattathatja az
iskolát. Hiszem, tudom is, hogy említett kimutatások elkészítése
óta már több helyen rendeztetek a tanítói fizetések, mindazon-
által tisztelettel kérem a Közgyűlést, szigorú rendeletként ki-
mondani, hogy felsorolt egyházak minden újabb felhívás bevá-
rása nélkül tegyenek jelentést az esperesi hivatalhoz, hogy a tanítók
fizetés ügyét a bizottsági tárgyalások óta mimódon rendezték s
amennyiben nem rendezték volna, mi az a fizetés, amit a tanító
élvez most a bizottságok által megállapított egységárak szerint.
Ezek a jelentések még e hó folyamán beküldendők.

A lelkészi fizetések és díjlevelek ügyében bekért kimuta-
tások sem tüntetnek fel valami rózsás helyzetet. A díjlevélben
biztosított teljes fizetést az egész egyházmegyében összesen 5
lelkész élvezi, ezekkel szemben - fájdalom - több mint 20 egy-
házban az adócsökkentés tárgyalása alkalmával arany koroná-
ban megváltott terményárakat 1:2 arányban fizetik ma is.
Vannak esetek, hol a rideg önzés a földeken kívül, - amit pedig
nem a hivek adtak a lelkészeknek, - semmi egyebet nem akar
biztosítani. Sőtét, elszomorító képek s tapasztalatok ezek, melye-
ken segíteni a zsinati törvényhozásnak feladata. Vagy a fásult
lelkeknek kell öntudatra ébrednie, mert közelben eljőhet az
idő, mikor a lelkészhiány miatt csak 3-4 gyülekezethez lehet
egy lelképásztora, amikor majd kisebb gyülekezeteinkben vég-
kép elnémul a harang s megszűnik a magyar református ige-
hirdetés

Egyházkerületi tanácsbírói állásra, világi aljegyzői, zsinati
rendes képviselői állásokra elrendelt szavazatokat összegyűjtöt-
tem s a kerületre felterjesztettem

SZEMÉLYI VÁLTOZÁSOK. Óradonyban Szabó Lajos
tanító távozása után lelkészt kértem fel a tanítás ideiglenes ve-
zetésére, ki is kérésemnek a legnagyobb készséggel és lelkiis-

meretességgel tett eleget mindaddig, míg Vén István rendes tanító megválasztásával az iskola az ő szolgálatát tovább nem igényelte. A bátyoki gyülekezet Lázár Mária lemondott tanítóját reaktiválta. E törvényes formában történt újabb választást ideiglenesen megerősítettem. Taar Ferencz érmihályfalvai tanítót állásából elbocsátottam s ugyanott helyettes tanítói minőségben Tóth Zsigmond okleveles tanítót megerősítettem. A Székelyhidről eltávozott Eördögh Imre helyére helyettes tanítóként alkalmazott Péter Bélánét megerősítettem.

Dr. Gyengé János Kiskerekiben való szereplését bevizsgáltam, egyházi ügyeinkbe való törvénytelen beavatkozásáért, joggal lázításnak is nevezhető eljárásáért felettes hatóságunkhoz felterjesztéssel éltem.

A zsinati törvények alkotmányi részét átdolgozó bizottságban ápril. 7-10 napjain Kolozsváron résztvettem.

Főtiszteletű Püspök urat, ki folyó év ápril. 23.-tól május 2.-ig egyházmegyénknek Berettyó melléki egyházait szerencsésítette főpásztori látogatásával, egyházmegyei gondnok ur ömél-tósága s több világi tanácsbíró urral együtt állandóan kísértük s a tapasztaltak alapján jóleső érzéssel jelenthetem, hogy itt-ott apró kis hiányok megállapításán kívül, miket nem is a mulasztás, de a mostani nehéz viszonyok termeltek ki, csaknem minden helyen magas megelégedésének adott kifejezést. Tanított, buzdított, intett, figyelmeztetett, styaileg tanácsolt, ígét hirdetett minden helyen, szinte el sem képzelhető, hogy áldás ne fakadjon mindenfelé munkája nyomán.

Míg a nőszövetségek, bibliakörök, vasárnapi iskolák beállítása, a belmisszió intenzivebb vezetése s irányítása felett csaknem mindenütt legnagyobb örömeink adott kifejezést, addig nagyon szomoruan illetve lelkét annak a megállapítása, hogy a hétköznapi istentiszteletek alig tartatnak meg egy-két helyen s ennek alapján szigoruan el is rendelte, hogy kerületi közgyűlésünknek ide vonatkozó határozata (19/3/1929 sz. a.) fegyelmi eljárás megindításának a terhe alatt minden helyen a legszigorubban végrehajtassanak. A vasárnap délutáni istentisztelet meg nem tartása miatt pedig ott, ahol ez az esperesnek a tudomására jut, már most elrendeli a fegyelmi eljárás megindítását.

Ha szeretve tisztelt Főpásztorunk előrehaladott kora dacára, fáradtságot nem ismerve református magyar hiveink s közvetve a közegyháznak a javára ilyen nagy buzgalommal forgolc-

dott közöttünk, vele szemben részünkről a legkevesebb, amit adhatunk, a hála és a köszönet és az egek Úrához bocsátott, szivből fakadó közös imánk: a gondviselő Isten áldása és kegyelme még nagyon sokáig kísérje szeretett főpásztorunknak életét.

Jelen gyűlésünknek tárgysorozatát összeállítottam, szétküldtem, a bírósági ügyeket előkészítettem, mai közgyűlésünket összehívtam, általában az egyházi adminisztráció keretébe tartozó ügyeket legjobb tudásom és igyekezetem szerint igyekeztem megoldani és elintézni.

Jelentésem tudomásulvételét kérve, maradok

Órmihályfalva, 1930. május 2.

a nagytiszt. és mélt. egyházm. közgyűlésnek
alázatos szolgája:

Végh József

esperes

a.) Közgyűlés a felolvasott esperesi időszaki jelentést tudomásul veszi és az abban felsorolt elnöki ténykedéseket jóváhagyja.

b.) Utasítja mindazon egyházakat, melyek a püspöki leirat s megállapítás szerint nem adják meg a minimális tanítói fizetéseket, hogy minden újabb felhívás bevárása nélkül f. hó 15-ig tegyenek jelentést az esperesi hivatalhoz, hogy a tanítói fizetések ügyét a bizottsági tárgyalások óta mimódon rendezték s amennyiben nem rendezték volna, mi az a fizetés, amit a tanító élvez most a bizottságok által megállapított egység árak szerint.

c.) A legszigorubban elkötelezi azon egyházak lelkészeit is a vasárnap délutáni Istentiszteletnek káté vagy bibliamagyarázattal való megtartását, ahol eddig ez bármi oknál fogva nem volt vagy kiment a szokásból.

4. szám. Az 55/1929 sz. e. m. határozat értelmében missio-bizottság beterjeszti jelentését a missio körökről

Legközelebbi őszi közgyűlésünk 55. sz. határozatában utasította a missziói bizottságot, hogy kerületünk 48-929 sz. határozata értelmében a misszió körökről vagy szórvány-területekről

pontos kimutatást és helyzetképet terjesszen jelen közgyűlésünk színe elé

A szórványokra vonatkozó adatokat egy kérdőív kapcsán az illető lelkészektől bekértük. A 35 gyülekezetből 15-nek van szórványa. Sajnos 5 gyülekezet (B. széplak, Asszonyvásár, Gálospetri, Hegyközszentimre és Poklostelek) a kérdőívet még mindig nem küldte vissza, holott március 31-re volt bekérve. Így teljes képet nem nyújthatok, annyival inkább, mert az elmaradó egyházak közül kettő legfontosabb missziói állomásaink közé tartozik.

A beadott jelentések szerint az egyházmegye területén 1151 lélek él szórványokban. A legnagyobb tömegben Órábrány körül élnek szétszórva hiveink (511). Általában számbeli apadást mutatnak fel a jelentések, sőt néhol meg is szűnt a szórványterület, mint például Órmihályfalván az országhatár elvágása és földfelosztások miatt. Micske, mely előbb legnagyobb állomásaink közé tartozott Felsőderna elcsatolásával és B. királyi birtokvásárlások miatt megapadt, (de itt mégis tisztázásra vár a szórványterület beosztása). A tóti jelentésben Bodonos és Sebesujfalu nincs felvéve.

A szórványok gondozását 2 pont köré kell csoportosítani: a gyermekek és felnőttek lelkigondozására. A gyermekek vallásoktatása a szórványterület legnehezebb és legkritikusabb munkája. Ugyszólván ezen fordul meg, hogy megtartjuk-e vagy elveszni engedjük a lelkeket. Itten lakó gyermekeinket teljesen román nyelvű áll. iskolák vonják, sőt kényszerítik kebelökbe. Ha ebben a nagyon elhagyatott helyzetben nem érzik meg gyermekeink az anyaszentegyház mentő szeretetét, az édes anyanyelven csengő vallásoktatásban, akkor nem lesz a mi nyájunk báránya talán soha. Sajnos a beérkezett jelentések csak egy helyen tüntetnek fel rendszeres vallásoktatást, Órábrányban, hol 16 növendék 3 áll. iskolába elosztva részesült rendszeres oktatásban. Persze még több az olyan gyermekek száma, kik egyáltalán nem járnak iskolába. Ezeket csak a családi vallásoktatás elősegítése útján és vas. iskolában lehet gondozni. Aggódó lélekkel kiáltok a Nagytiszt. és Mélt. egyházm. Közgyűlés szívéhez, hogy itt a legsürgősebb intézkedés szüksége forog fenn. Személyesen volt alkalmam beszélni pl. a csélteleki hegyen élő hiveinkel, kik mintegy 35 családot alkotó tömegben laknak együtt és gyermekeik minden legkisebb vallásoktatás nélkül nőnek fel.

Konfirmáltatott a múlt évben, az egész megyében 17 növendék, a melyből 14 esik Grábrányra.

A felnőttek csaknem mindenütt bejárnak az anyaegyház templomába. Külön Istentisztelet tartatik az éradonyi körzetben 6-szor, bár itt inkább filiáról van szó, mint szórványról, 3 urvacsoaraosztással, továbbá Magyarkécben egyszer és Érábrányban a téli hónapokban minden szerdán 2 helyen felváltva Istentisztelet és utána vasárnapi iskola tartatott.

Kereszteltetett 29. Esketés volt 7 pár. Temetés 12.

A szórványbeli hivek az egyház fenntartásához leginkább csak a stolával és önkéntes adományokkal járulnak hozzá. Rendes egyh. adót Biharcsanálós és Érfancsika fizet.

A szórványok gondozása tekintetében mutatkozó s a jelentésekben kifejezett szükségletek közül nevezetesebbek: ingyenes vall. iratokkal való ellátás, továbbá Inaház építése és közlekedési eszközök.

Nézetem szerint a szórványok gondozása tekintetében a legnagyobb szükséglet a missziói lelküek hiánya úgy az anyaegyházak közönsége vagyis a nép körében, mint, valljuk meg, a lelkipásztori karban is. Az anyaegyház közönsége a szórványbeli hivekben, akik pedig legtöbbször nagyobb gócpontokból kerültek ki a periferiákra, csak bizonyos lenézett jött-menteket lát és nem a halhatatlan lelket vagy a hittestvért és ez a felfogás gyakran ép a templomokban nyer kifejezést és ellenáthatatlan erővel, talán örökre elüzi onnan a szórványbelieket.

És nincs meg bennünk sem missziói lelkület, mert nem is úgy neveltek. A socialismus és kriticizmus korának emlőin nőtünk fel. És ha az Isten kegyelme a személyes megtérés tűzkeresztségén át nem visz, ugyan honnan vegyük a missziói lelket?! Itt elsősorban, nagy általános lelki ébredésre van szükség. Ez az a bizonyos „egy szükséges dolog”, a mely nélkül a szórványterületek is csak azon részeit képezik az egyháznak, ahol az állandóan vérzik és pusztul.

Talán sötét a kép, amit rajzolok, de a jobb jövő reményiségének mindig több és hatalmasabb jeleit látjuk felcsillanni. Tehát van okunk reménykedni, és nincs okunk elcsüggedni, „Lesz még dicsőbb jövőnk nekünk!”

a.) Közgyűlésünk elkötelezi a szórványterületek központjait a körülöttök élő hivek lelkiismeretes, testvéri szeretetből folyó lelkigondozására. Elkötelezi a lelkészeket különösen a gyermekek vallásoktatásának nagy gonddal végzésére.

b.) Elrendeli, hogy a szórványok központjai teremtsenek missziói alapot a lelkigondozás költségeinek fedezésére.

c.) Megkeresi a kerületi iratterjesztést, hogy gondoskodják alkalmas iratok előállításáról minél olcsóbb áron vagy ingyenesen is a szórványok gócpontjai számára.

d.) Megkeresi az egyházker. Közgyűlést azon kéréssel, hogy rendeljen el általános imanapot (pl. okt. 31-hez legközelebb eső vasárnap d. e.) az összes gyülekezetek számára, a mikor közös textus alapján történő elmélkedés után, kifejezetten imádkozás történnék lelki ébredésért és a missziói felelősségérzet öntudatosá tételéért, s általában a belmissziói munkákért. (vas. isk. ifjusági munka.)

e.) A jelentést be nem adó lelkészeket felhívja, hogy 8 napon belül jelentéseiket okvetlenül beadják.

f.) Az egyházmegye szórványterületeiről a jelentések alapján szerkesztett összefoglaló kimutatás egy példányát a főtiszt. és mélt. egyházker.-hez felterjeszti közgyűlésünk.

5. szám. Szavazatbontó bizottság betérjeszti Srmihályfalván 1930. febr. 20-án felvett jegyzőkönyvét, mely szerint megállapítást nyert, hogy a világi tanácsbírói tisztség betöltésére az egyházmegye összes egyházának presbitériumaitól beérkezett 37 szavazat kivétel nélkül Lovass Dániel érmihályfalvai földbirtokosra adatot le.

Közgyűlés a szabályszerű választást tudomásul véve Lovass Dániel urat egyhangulag megválasztott világi tanácsbírónak jelenti ki s kivéven tőle a szokásos esküt, tisztjébe Esperes köszöntő szavaival ünnepélyesen beigtatja.

6. szám. Számvevőszék betérjeszti következő jelentését.

Számvevőszékünk f. évi ápr. 1. 8. és 29 napján tartott ülést.

Ezideig mult évi számadásaikat és a f. évi költségvetést Vajda, Szentimre, Kiskereki, Ottomány és Piskolt nem küldték be, Diószeg csupán számadást adott. Késedelmüket Kiskereki az egyházi járulékok behajtása miatt folyamatba tett fegyelmi ügygel, Ottomány lelkész betegségével, Piskolt lelkész elfoglaltságával mentették.

Időközben Diószeg költségvetését, Vajda, Szentimre és Ottomány pedig számadásaikat is beadták.

A Kiskerekii presbitérium megtagadta a számadás és költségvetés tárgyalását. Ezért számvevőszékünk az Egyh. törv. V. t. c. 34 §. A 1. p. alapján indítványozza, hogy a fegyelmi eljárás a hivatalos kötelességüket megszegő presbiterek ellen megindíttassék s evégből az ügy vádemelésre egyházmegyei ügyésznek kiadassék. Az egyh. törv. 47 §-a alapján pedig a presbitérium feloszlataása iránt tétessék intézkedés.

A piskolti egyház számadását és költségvetését letárgyalta ugyan a presbitérium, de számvevőszékünk elé nem terjesztette, mert kb. 20 egyháztág az ügyben vizsgálatot kért lelkész és presbiterek ellen.

A beküldött számadások és költségvetések nagyban és egészben normális keretek között mozognak. Apátkeresztur templomot és lelkészlakot javított s erre alapítványait és alapjait is felhasználta, helyesebben kölcsönvette. Székelyhid templom javításra irányoz elő nagyobb összeget.

Ismételten hangsúlyozza számvevőszékünk, hogy a karbantartási munkát meghaladó nagyobb építkezés és különösen a fedezet tekintetében, az egyházközségek kérik ki az Egyház megyei közgyűlés jóváhagyását -I. t. c. 15. § f p.- Nem csak azért, mert ezt rendeli a törvény, hanem mert kapcsolatban az ilyen jelentékenyebb építkezéssel rendszerint alapok, alapítványok használatnak fel, kölcsön ügyletek köttetnek, rendkívüli adók vettetnek ki, amely presbiteri határozatok a törvény értelmében -I. t. c. 15. §. c-d-p.- szintén egyházmegyei jóváhagyást igényelnek. A nehéz gazdasági viszonyok különben is óvatosságra intenek minden irányban. Sok egyházunkban tekintélyes egyházi járulékkal vannak hátrányban a hívek Kiskereki, Diószeg Szentimre, Piskolt stb. helyel-helyel a tisztviselők sem kapják rendesen illetményeiket. Baj, hogy a renitens egyháztágokka

szemben egyházaink hiába fordulnak a világi -akár a közigazgatási -akár a pénzügyi hatóságokhoz, az ügyvédi felszólítással való kísérletezés pedig nagy resensust keltett. Pedig valami kiutat keresnünk kell a bajból, mert tisztán a hivek önkéntes adakozásából egyházi intézményeinket fentartani nem lehet.

Egyházmegyei közgyűlésünk hiába rendelte el mult évi 9. sz. határozatával, hogy a számadások és költségvetések az elfogadott egységes nyomtatványi űrlapon készítendők, sok egyház ehez nem alkalmazkodott. Számvevőszékünk a jövőben kénytelen lesz az ilyen formuláré nélküli számadást és költségvetést be nem adottnak tekinteni. A sokféle számadásnál ugyanis nehéz a bevizsgálás s ezért nem lehet egyszerűen negligálni az egyházmegyei közgyűlés határozatát. Néhány egyház számadását nem okmányolta, vagy az okmányokat nem csoportosította a számadás tételei szerint (Csokaly, Gálospetri). Ismét több egyház tulkiadással számol s viszont költségvetésébe hiányt állít be (Csokaly, Bogyoszló, Vajda) Micskének számadását vissza kellett adni, mert azt részben az építkezési számadással összevarva adta be. Érthetetlen az alapok számadása Félegyházánál s hiányos Csokalynál. Általában az alapok és termény számadása a formuláréba illesztendő be. Tarcsa évről-évre történő figyelmeztetés dacára külön számadást terjesztett elő minden alapjáról úgy, hogy számvevőszékünk kénytelen volt azt visszaadni megerősítés nélkül s kéri az egyház megyei közgyűlést, hogy birság terhével utasítsa Őrtarcsát az alapok számadásának a formuláréba való bevezetésére és pecsét használatra.

A költségvetés és számadásba évről-évre felveendők a felsőbb egyházi testületek részére fizetendő járulékok. Szentmiklós ezt éveken át nem illesztette be, Szentimre, Kóly is hátrányban vannak azok fizetésével, Szentimrén kicsi 131 Lei a persely pénz s az épületek a mai értéknek megfelelőleg biztosítandók.

Számvevőszékünk ismételten kéri az egyházmegyei közgyűlést, hogy azon köri számvevők részére, akiknek a számvevőszéki ülésen való megjelenés utiköltségbe kerül, méltóztassék ezen igazolt utiköltséget nekik az egyház megyei kézi pénztárból megtéríteni. Ezek a kiadások ugyanis semmiképen nem illeszthetők be a köri számvevők egyházainak költségvetésébe s nem lehet azokkal terhelni az illető köri számvevő lelkészeket sem, azok eminenter egyházmegyei terhet kell, hogy képezzenek.

Egyházmegyei közgyűlésünk a számvevőszék jelentését tudomásul veszi s az abban foglalt határozati javaslatokat elfogadja, utasítván a számadásaikat és költségvetésüket be nem terjesztő kiskereki és piskolti egyházakat azoknak mielőbbi beterjesztésére

A kiskereki egyház azon presbitereit ellen, akik a költségvetés letárgyalását megtagadták, elrendeli a fegyelmi eljárás megindítását és egyházmegyei ügyészt jelen határozat áttételével felhívja a vád emelésre. Amennyiben pedig a presbitérium továbbra is ellenszegülne a számadás és költségvetés tárgyalásának, az E. T. 47. § -a alapján felhatalmazza Esperest annak felosztatására.

Az értarcsai egyházat bírság terhével kötelezi, hogy alapok számadását vezesse be az előírt úrlapon készült számadásba.

A köri számvevők részére az egyház megyei házi pénztár terhére kiutalni rendeli jövőben a köri számvevők uti költségét, értve ez alatt csupán a készkiadásokat, fuvar költséget.

Határozattá emeli közgyűlésünk a számvevőszéknek azon indítványát, hogy a nem előírt úrlapon készült számadások és költségvetések a jövőben be nem adottaknak tekintendők.

7. szám. Házi pénztár számadása 1929 évről:

Bevétel — —	101.182 ⁶⁵ L.
Kiadás — —	83.976 ⁸⁰ L.
Pénztári maradvány	17.205 ⁸⁵ L.

Vagyonkimutatás:

Pénztári maradvány	17.205 ⁸⁵ L.
Kötv. elhelyezett tőke	58.625, L.
Takarékpénztárban	<u>5.466 L.</u>
összesen	81.296 ⁸⁵ L.

Tudomásul.

8. szám. Egyházmegyei lelkesi gyámintézet számadása 1929 évről.

Bevétel	—	—	529.797'85 L.
Kiadás	—	—	466 294 "
Pénztári maradvány			63.505'85 "

Vagyonkimutatás :

Pénztári maradvány			63.505'85 "
Takarékpénztárban			2.444 "
Kötv. elhelyezett tőke			916.130 56 "
összes vagyon			<u>982.078 43 L.</u>

Költségelőirányzat 1930 évre :

Bevétel	—	—	1,229.388 43 L.
Kiadás	—	—	42.300 "
Remélhető zárlat			1,187.088 43 "

Az egyházmegye lelkészeinek dicséretre méltó önmegtadással új életre keltett Gyámintézete előterjesztését, mely a f. évre 1.000.000 leit meghaladó zárlatot mutat: Közgyűlés örömmel veszi tudomásul.

9. szám. A püspöki jelentést tárgyaló 181/1929 sz. egyházkerületi határozatában foglalt utasításokhoz mérten

Közgyűlésünk elrendeli és

a.) utasítja a canonica visitációt, hogy egyházmegyénk püspöki látogatásban részesült egyházaiban a legnagyobb gondossággal terjeszkedjék ki a vonatkozó püspöki megjegyzésekre és utasításokra s észleleteiről a látogatási jegyzőkönyvben kimerítő jelentést tegyen.

b.) A „Nőszövetség“ kérdésében utasítja az egyházakat s azok lelkészeit, hogy -ott ahol ez meg nem történt volna- e szövetségek megszervezését most már mulhatatlanul hajtsák végre és f. évi szept. 1-ig jelentsék az esperesi hivatalnak a megalakulás idejét, tényét, a vezetők neveit, tagok számát, addigi ténykedésüket és jelöljék ki megbizottaikat, kiket Esperes ur az őszi egyh. m. közgyűlés alkalmával Székelyhídra összehív és megalakul a Nőszövetségek egyházmegyei tagozata.

10. szám. A konventi bíróság helyett működő egyetemes egyházi főbíróság tagjaiul f. évi jul. 1-től, ha a zsinat másként nem intézkedik, egy évi időtartamra, Kerületi közgyűlés (183/1929 sz. a.) megválasztja rendes tagokul az Elnökségen

kivül Száll György esperest és dr. Nagy Sándor gondnokot, póttagokul Végh József, Kassay Béla espereseket Pappszász Lajos és Telagdy József gondnokokat.

Tudomásul.

11. szám. Kerületi közgyűlés 199-1929 sz. határozatával utasítja a lelkészeket, illetőleg a presbiteriumok elnökségét, hogy minden olyan esetben, amikor a presbiterium törvénybe ütköző határozatot hoz, azt hivatalból felebbezzék meg.

Mihez tartás végett megkörözendő.

12. szám. Kerületi közgyűlés 214 számú határozatában felhívja az egyházakat, hogy a közalapi pénztár bevételének s ezáltal a missiói segélyek lehetőségének emeléséhez nagyobb perselypénzek és adományok beküldésével járuljanak hozzá.

Közgyűlés a közalap s missiói segélyek ügyét az egyházak szives figyelmébe ajánlja.

13. szám. Kerületi közgyűlés felhívja (243/d/1929 sz. a.) az egyházmegyéket, hogy gyűléseik alkalmával belmissió értekezletet tartsanak, melyre az egyházmegyében folyó belmissió munkáról jelentés teendő.

Alkalmazkodás és előkészítés végett kiadatik a belmissió bizottságnak.

14. szám. A kerületi közgyűlés (244/c/1929 sz. a.) kötelező erejű határozattá emelte a belmissió bizottság azon javaslatát, hogy a presbiteriumok legalább félévenként egyszer tisztán belmissiói, illetve lelki ügyekkel foglalkozó gyűléseket tartsanak.

E gyűlések jegyzőkönyve 8 nap alatt esetről-estére esperesi hivatalba beterjesztendő.

15. szám. Az éradonyi presbiterium jelenti, hogy a kántortanítói állást Vén István okleveles tanítóval töltötte be.

Közgyűlés a szabályszerű választást tudomásul veszi. Vén István kántortanítót állásában véglegesen megerősíti, az egyházmegye tanítói karába beigtatja s bemutatott díjlevelét megerősíti.

16. szám. A bályoki egyház presbitériuma jelenti, hogy Lázár Mária tanítónőt, aki állásáról 1925 dec. 31-én lemondott s azóta ideiglenes minőségben szolgált, rendes tanítónővé visszaválasztotta 1930 jan. 14-én egyhangu meghívással.

Közgyűlés Lázár Mária bályoki tanítónő reaktíválását tudomásul veszi, állásában megerősíti s bemutatott új díjlevelét is megerősíti.

17. szám. Esperes jelenti, hogy az egyházak huzamosabb idő óta szünetelő vagyon leltárukat az új nyomtatványon 1929 évvégi zárattal kimutatták s jóváhagyás végett beterjesztették.

Közgyűlés a jelentést jóváhagyólag tudomásul veszi.

18. szám. B. Félegyháza új adó kulcsának megerősítését kéri.

Közgyűlésünk megerősíti a félegyházai presbiterium f. évi márczius 19-én a presbiterium névszerinti szavazásával elfogadott adókulcsot, amely a törvénynek és méltányosságnak megfelelő s amelynek kivetését a tanítók fizetésének pótlása tett szükségessé s nem haladja túl az egyh. község teherviselő képességét.

19. szám. A micskei lelkész beruházásának egyességi megtérítése.

Közgyűlésünk a micskei egyház tanácsnak múlt évi nov. 25-én hozott 4 sz. határozatát az eddigi gyakorlat szerint csak azzal a feltétellel erősíti meg, ha igazolva leendő, hogy a lelkész által épített nyári konyha legalább 10.000 Leibe került, s ez építkezéssel a lelkészlak forgalmi értéke legalább annyival emelkedett s ha igazolva leendő, hogy az egyháztanács fenti határozatát névszerinti szavazással hozta.

20. szám. Micske a második tanítói állás betöltésére haladékot kér.

Közgyűlésünk azzal járul hozzá az elhalasztáshoz, hogy a maga részéről minden más kiadást megelőzően fontosnak tartja, a II. tanítói állás mielőbb; és haladéktalan betöltését.

21. szám. A székelyhidi egyház 1930-ra 180 000 Lei rendkívüli adó kivetésének megerősítését kéri.

Közgyűlésünk a székelyhidi egyháztanácsnak a múlt év aug. 25-én e tárgyban névszerinti szavazással hozott 3 sz. határozatát s a múlt év szept. 8-án hozott 4 sz. határozatát, mely szerint ezen rendkívüli adóra előlegül kölcsön veszi az orgona alapot és tkpénztári

kölcsönt is vesz igénybe, megerősíti azzal a hozzáadással, hogy a mai magas állami és községi közterheknél óvatosan kell igénybe venni az egyházközség teherviselő képességét.

22. szám. A szalacsi egyház 100.000 Lei ideiglenes kölcsön maradványának visszafizetésére haladékat kér

A szalacsi presbiteriumnak idevonatkozóan hozott határozatát helyben hagyja közgyűlésünk azzal a figyelmeztetéssel, hogy tekintettel a mai magas kölcsön kamatlábra igyekezzenek az egyház ezen függő kölcsönét mielőbb visszafizetni, nehogy a súlyos kamat tételek évről-évre terheljék a költségvetést.

23. szám. A bályoki egyház egyik beltelkének értékesítését s az idevonatkozó szerződés jóváhagyását kéri.

Közgyűlésünk hozzájárul a kérdéses belsőség eladásához, jóváhagyja s megerősíteni rendeli a mellékelt adás-vételi szerződést azzal, hogy a befolyó vételár mint tanító lakás és kulturház alap gyümölcsözőleg kezeltesse s kellő időben úgy a tanítói lakás mint a kulturház fölépíttessék.

Ezen határozat további jóváhagyásra az egyház kerületi közgyűlésre felterjesztendő.

24. szám. Az érköbölkúti egyház 30.000 leies erdő jog vételének megerősítését kéri.

Közgyűlésünk az ide vonatkozó s névszerinti szavazással hozott f. évi 3 sz. presbiteri határozatot jóváhagyja s a csatolt adás-vételi szerződést záradékolni rendeli s további megerősítésre az egyházkerülethez felterjeszti.

25. szám. Az érkeserői egyház iskola céljára szolgáló házas beltelek 75 000 Lei-es vételének megerősítését kéri

Közgyűlésünk a presbiterium ide vonatkozó s névszerinti szavazással hozott f. évi 1. és 7. sz. határozatait jóváhagyja, a mellékelt adás-vételi szerződést záradékolni rendeli s további megerősítésre az egyház kerületre felterjeszti.

26. szám. A széplaki egyház rendkívüli adó kivetése.

Közgyűlésünk a presb. ide vonatkozó s névszerinti szavazással hozott 34/1930 sz. határozatát megerősíti.

27. szám. A diószegi egyház káplántartása s az ennek fedezetére kirovandó rendkívüli adó ügye.

A presbitériumnak e tárgyban 1929 szept. 22-én és 1930 ápr. 6-án hozott III. sz. határozatát, melyben 42.000 Lei évi fizetés illetve drágasági pótlék, 1-ől fa illetménnyel segédlelkészi állást szervez s erre illetve a költségvetési hiány fedezetére az adó kulcsot fel-emeli, földadó után 50, ipar és házadó után 40 %-ra azzal a feltétellel hagyja jóvá, hogy, ezen ügyekben pótlólag névszerinti szavazás rendeltessék el a I. tc. 43. § értelmében.

28. szám. A kiskereki egyház megerősítés végett beterjeszti a „Kiskereki-i Református Dalkör” 1930 január 27-én tartott alakuló gyűlésén megállapított és elfogadott alapszabályait.

Egyházmegyei Közgyűlésünk a „Kiskereki-i Református Dalkör alapszabályait megerősíti.

29. szám. Az érmihályfalvai egyház, egyházmegyénk hozzájárulását kéri ahhoz, hogy tekintettel a hívek nagy számára a presbiterek számát 8-al szaporítsa, illetve 24-ről 32-re emelhesse.

Egyházmegyei Közgyűlésünk az érmihályfalvai egyház kérését, mivel az törvénybe nem ütközik: a legnagyobb készséggel teljesíti.

30. szám. A nagyenyedi református tanítóképző-intézet igazgatója 1272 - 1930 sz. megkeresésében arra kéri egyházmegyénk közgyűlését, hogy kisebbségi sorsunkban egyáltalán nem nélkülözhető; nagy anyagi nehézségekkel küzdő; jelenleg Románia területén egyetlen református tanítóképző intézet segítéséhez járuljon hozzá legalább oly összeggel, hogy egyházmegyénk 1 - 2. tanítójelöltjének évi intézeti költsége ezen összeggel fedezhető legyen.

Egyházmegyénk közgyűlése, ámbár teljes tudatában van annak, hogy kisebbségi helyzetünkben, faji, vallási tekintetben, mily megbecsülhetetlen érték az egyetlen református tanítóképző s mily óriási fontosságú a református tanítóképzés: de sajnálattal állapítja meg, hogy a kérést teljesíteni -anyagi erőik hiányában- módjában nincsen. Azonban a segélynek társadalmi uton való összehozására támogató segítségét a legnagyobb készséggel felajánlja.

31. szám. Orosz Lajos ismerteti az I. tc. tervezetet általánosságban, mit

Közgyűlés tudomásul vett, de részleges tárgyalásba nem bocsátkozott.

32. szám. Oláh Lajos hegyközszenmiklósi gondnok gyakori betegeskedésére való hivatkozással a gondnoki tisztség alól való felmentését kéri.

Egyházmegyei közgyűlésünk lelkész igazolása s a csatolt orvosi bizonyítvány alapján Oláh Lajost a gondnoki tisztség alól felmenti.

33. szám. Canonica vizitáció beosztása: érmihályfalvai körben: Takács Zsigmond, Lovass Dániel székelyhidi körben: Szabó Zoltán, dr. Kotzó Jenő. margittai körben: Végh József, Pappszász Lajos. Diószegi körben: Laczák Dezső és Kozma Lajos.

34. szám. A jövő tavaszi vándorgyűlés helyének megállapítását

Közgyűlésünk az őszi közgyűlésre halasztja.

35. szám. Közgyűlés, e 1-35 szám alatt felvett jegyzőkönyvet nyílt ülésében hitelesnek mondja ki s Esperes úr záró szavaival, melyben köszönetét fejezi ki a szalacsi egyház szives fogadtatásáért imádkozás és éneklés után véget ért.

E jegyzőkönyv 1-17 számát Kalmár István, 18-27 számát dr. Gulácsy Sándor, 28 - 35 számát Hegedüs Albert, az I. Bir. számot Farkas Loránd jegyezték.

Az Érmelléki Református Egyházmegye

1930 évi október hó 30-án Székelyhidon

tartott rendes (ősz) közgyűlésének

J E G Y Z Ő - K Ö N Y V E .

Jelen vannak:

a.) **elnökök:** VÉGH JÓZSEF esperes és
PAPPSZÁSZ LAJOS gondnok;

b.) **tanácsbírák:**

lelkészi:

Takács Zsigmond

Lengyel Pál

Jakab József

Szabó Zoltán

Laczák Dezső

világi:

Bónis Elemér

Lovass Dániel

c.) **tisztviselők:**

Kalmár István lelkészi főjegyző

Hegedüs Albert „ al „

dr. Gulácsy Sándor világi fő „

Farkas Loránd „ al „

dr. Gellért Sándor ügyész

d.) **egyházak képviselőiben:**

Albis: Kalas István l., Zefer Lajos g.

Apátkeresztur: Csuka Ferenc l.

Asszonyvására:

Bályok: Kalmár István l.

5. Bzrettyószéplak : Thamássy Géza l.
 Bihardiószeg :
 Biharfélégyháza : Egei István l.
 Biharvajda : Kovács Gábor l., Szilágyi Zsigmond g.
 Csokaly : Simon Imre l.
10. Érabrány :
 Éradony : Laczák Dezső l., Kállai Nagy János g.
 Érbogyoszló : Jakab József l., Bánya Sándor g.
 Érkeserü :
 Érköböikut : Varga Béla l.
15. Érmihályfalva : Végh József l.
 Érolaszi : Dayka István l., Komsa Imre g.
 Érsemjén : Szatmári Károly l.
 Értarcsa : Molnár József l.
 Gálospetri : Takács Zsigmond l.
20. Hegyközszentimre :
 Hegyközszentmiklós :
 Sillye Gábor l., Varga Mihály pr.
 Kiskereki : Lengyel Pál l.
 Kóiy-Nagykágya : Dibáczy József l.
 Magyarkéc : Luci Sándor g.
25. Margitta :
 Micske :
 Monospetri :
 Ottomány : cs. Nagy Dániel l., Kovács Károly g
 Piskolt : Szabó Lajos l., Takács Imre g.
30. Poklostelek :
 Szalacs : Hegedüs Albert l.
 Székelyhid : Szabó Zoltán l. Szabó Béla fg.
 Szentjobb : Sallay Lajos l.
 Tóti : Kovács Lajos l.
35. Vedresábrány : Boruzs Lajos l.

e.) **tanítóképviselek:**

Csóka Lajos, Kocsis József, Szántó Béla.

36. szám. A közgyűlést megelőző reformáció emlék
ünnepi istentiszteleten VÉGH JÓZSEF esperes így imádkozott:

d g.
3 g.
g.
Örök, mindenható, felséges Úr Isten; Édes, Jó
Atyánk, kinek nagyságát, hatalmát, szeretetét ég, föld,
tengerek, angyalok kara, emberek éneke, imája, élete
hirdeti, alázattal borulunk le előtted e mai szent napon
s szívünk megszentelt s neved dicsőítésére emelt ol-
tárára helyezzük el gyermeki hálánkat s tiszteletünket.
Hiszen minden, ami fent, alant történik, bennünk, kö-
rülöttünk, nagyságodról, kegyelmedről, szeretetedről
beszél.

A csillagos égnek seregei, az élet s világosság
központja a Nap odafent, a lábaink által taposott Föld
a maga rejtelvei, fel nem fedezett kincseivel itt
alant, körülöttünk sárguló leveleivel a nagy természet,
bennünk a szépért, jóért lelkesedni tudó szív, a hal-
hatatlan lélek, mind Téged magasztal, hatalmadat
hirdeti.

Hát csak én, hát csak mi, kikbe lelket Istenséged
lehelt, vesztegelnénk némán s ne tisztelnénk Téged?

Bűnös, hálátlan, érdemetlen gyermek az, ki Atyja
jóságát, kegyelmét, szerelmét kiérdemelni nem siet.

g
Atyánk, édes, jó Istenünk, mi nem akarunk azok
sorába tartozni, minden igyekezetünk oda irányul,
hogy kegyelmedre érdemesek legyünk. Szent elhatá-
rozásainkban mint mindenkor, most is annak a példája
vezet, ki maga az Ut, Élet, Igazság, ki meghalt azért,
hogy mi éljünk, töviskoronát hordozott, hogy számunkra
megszerezze az örökélet hervadhatatlan, örökzöld
koszoruját.

Megyünk hitteljes lélekkel azok után, kik a Meg-
váltótól tanultak tünni s vértanuhalált szenvedni az
igaz ügyért. Követjük azokat a hithősöket, kiket száz
halál s ezer veszély nem tudott eltéríteni az egyszer
megismert igazságtól, azok után megyünk, kik pené-
szes börtönökbe zárva, máglyák lángjaiban, véres
korbácsütések égő fájdalmai között is benned bizva,
hittel tudták énekelni: „Erős várunk nekünk az Isten“.

Tántorgó hitünknek hosszú századok megpró-

bálatásaiban az ő nagy hitük volt a támasza.

Légy áldva, Istenünk, kegyelmes, jó Atyánk a reformációnak, vallásunk megújulásának évforduló ünnepén, légy áldva, hogy a vakhit, a babona, a lelki szolgaság s elnyomtatás bilincseiből felszabadult lélek egy ilyen napon összetörhette bilincseit s oda-tűzhetette a wittenbergi templom ormára a lelki szabadság győzelmi lobogóját.

Több, mint négy évszázad futott le életünk homokóráján, mióta ott leng a diadalmi lobogó, a békésen elhunyt reformátorok földi részeit sem lephette be a feledés pora, de a máglyahalált halt hithősök porát a világ mind a négy tája felé szétszórta az őszi szél s -mint elvetett mag- a szántóföldeken kikelt s kalászba futott s hirdeti hangosan, hogy csak a test megölhető, a lelket megölni nem lehet s hogy a sötét reakció uralma, -ha testi, anyagi fegyverekkel nem is,- de a lélek fegyverével megingatható.

Lelki szabadságunk s megújulásunk e nagy magasztos ünnepén küldj alá egy fénysugárt ama halhatatlanok lelkéből a mienkbe is, hogy annak tüze élessze a mi gyenge hitünket, hogy Anyaszentegyházunk megújulásáért, fajunkért, vallásunkért s iskolánkért ne legyen nehéz, terhes semmi áldozat, hogy a nagy ítélet napján mint dicső ősök méltó unokái állhassunk meg szent színed előtt s hallhassuk meg kegyes, felmentő ítéleted szavát : „Jól vagyon hív szolgám, kevesen voltál hív, többre bizlak ezután. Menj be a te Úradnak örömébe“.

Amen.

Ezután cs. Nagy Dániel ottományi lelkész hirdette az ígét Ef. IV. 17-24. alapján. Közreműködött a székelyhidi férfi ének-
kar alkalmi énekekkel.

37. szám. A megjelent tagok számbavétele (44), a a távollevők igazolása s szabályszerű megalakulás után

Pappszász Lajos gondnok reformáció-ünnepi gondolatokkal átszótt beszéde után a gyűlést megnyitja.

38. szám. Esperesi jelentés az egyházmegye 1929 évi vallás-erkölcsi állapotáról : az egyházak bel- és küléletéről, iskolai ügyeiről s statisztikai adatairól :

Esperesi jelentés.

A folyó évben megejtett egyházlátogatásról tiszteletteljes jelentésemet midőn beterjesztem, jóleső érzéssel jelentem, hogy a vizitáció nehéz, fáradságos munkájában a legnagyobb készséggel jöttek segítségemre úgy az egyházi, mint a világi tanácsbíró urak. Az érmihályfalvai körben Takács Zsigmond és Lovass Dániel, a székelyhídi körben Szabó Zoltán és dr. Kotzó Jenő, a diószegi körben Laczák Dezső és Kozma Lajos tanácsbíró urak voltak szivesek elvégezni a szolgálatot, a margittai körben Pappszász Lajos gondnok ur társaságában magam vizitáltam.

Jelentésemben igyekeztem minél részletesebben feltüntetni az egyházak kül- és beléletére vonatkozó adatokat, amennyiben azok a beérkezett jegyzőkönyvekből meg voltak állapíthatók.

Nagy általánosságban a hivek valláserkölcsei élete a multakhoz viszonyítva némileg javult, ami az egész vonalon megindult belmissziói munkáknak, nőszövetségek, bibliakörök, ifjúsági egyesületek tevékenységeinek tudható be.

Az anyagiakban kivétel nélkül, minden egyházban megdöbbentően észlelhető a visszaesés, a dekadencia.

Az általános gazdasági leromlás folytán az egyházadókból s járulékokból alig folyik be valami. Lelkészek, tanítók javadalma kiegyenlítettlen. A központi járulékok befizetésének sürgős elkötelezése több helyen már a gondnokok lemondását vonta maga után.

Fontos, nehéz, súlyos kérdések ezek, amelyeknek bölcs, sikeres megoldására a legnagyobb tisztelettel kérem fel közgyűlésünk figyelmét. Folytonosan a hivek áldozatkészségére apelálnunk talán nem is lehet, tönkrementek anyagilag, az áldozatosság korszából kiapadt az olaj. Talán iskoláink, illetve tanítóink jogos s méltányos államsegélyének több ízben megígért folyósítása szabadíthatná fel egyházainkat egy óriási nagy tehertől, mit a felekezet nemcsak magáért, de az általános kultúra érdekében a leroskadásig hordoz vállain.

Az egyes helyeken észlelt apróbb hiányok, mulasztások pótlására látogató küldöttség a szükséghez képest megtette az intézkedéseket.

I. Az egyházak belélete.

Nagy ünnepeken az egyházmegyében a hivesek 25-60 %-a látogatta az istentiszteleteket. Vasárnap 45-50 %, délután 8-40 %, hétköznapiakon délelőtt 1-2 %, délután hétköznapi sehol sincs istentisztelet. Nagy ünnepeken és vasárnap délelőtt mindenütt prédikáltatott az Isten igéje, vasárnap délután 24 egyházban kátémagyarázat, 2 egyházban prédikáció, 9 egyházban bibliamagyarázat volt. Advent s bõjti hetekben 24 egyházban rendszeresen magyaráztattott a biblia, 11 egyházban csak ima volt.

Gyermekistentiszteletet 12 egyházban 90 esetben igen, a többi helyeken nem tartatott. A nagyobb iskolás gyermekek vasárnapi, hétköznapi istentiszteleten rendszeren részt vesznek. Fõistentületü Püspök Ur látogatása óta a hétköznapi istentiszteletek megtartatnak minden helyen. 9 helyen már a biblia olvasás is bevezettetett, a többi helyeken csupán imával tartották meg.

Vasárnapi iskola 33 egyházban 39 csoportban 1893 lélekkel munkálkodik. Két helyen az egyházlátogatás után lett csak megszervezve. 25 csoportot a lelkész, 21-et a tanító, 6 csoportot 6 világi, buzgó egyén vezet.

Konfirmációra 28 helyen lelkész, 7 helyen a lelkész felügyelete alatt a tanító készíti elő a növendékeket, a további gondozás a vasárnapi iskolák s a bibliakörök által gyakoroltatnak.

Leányegylet 16 egyházban 400 taggal, fiuegylet 10 egyházban 196 taggal működik, a többi õsszel kezdi meg működését.

Énekkar 21 egyházban van 667 taggal. Nagyobb ünnepeken, temetéseken, egyházi ünnepélyeken, a nõszövetség által rendezett mûsoros ünnepélyek alkalmával működik.

29 egyházban a lelkész látogatta hiveseit. 8 egyházban az elmaradt, valamint a presbyterek látogatása is elmaradt 5 egyház kivételével. Csak lassu, kitartó munkával lehet presbytereket rávezetni ezen nemes cél támogatására.

Házi istentiszteletet 5 egyházban tartanak csak.

Irattejesztés van 22 helyen, lelkészek vezetnek mindenütt. Elkelt 7 egész biblia, 197 ujszövetség, 837 naptár, 562 zsoltár, 296 néplap. Népkönyvtár 8 helyen van.

Szegényügyi bizottság 14 helyen meg van alakítva a presbyterium delegáltjaiból. A segélyzendõ szegényeknek kifizettek 11.800 leut, szegény gyermekeknek 19,374 leut, összesen 31.174

leut. Külső jótékony célokra fizettek egyházaink 67,525 leut, a hivek jótékony célokra adományoztak 187 589 leu 30 banit.

10.000 leun felül adományozott Gálospetriben Somogyi Juliánna egy hold földet 15 000 leu értékben.

Az urvacsora kiosztatott egyházmegyénkben 6 alkalommal: 10 678 férfinak, 14 087 nőnek, összesen 24.765 léleknek. Betegeknek kívánatra bármikor. Presbytereknek 67 %-a élt urvacsorával.

Baptista van törvényesen kivált: fi 161, nő 224, összesen 385. Felekezeten kívüli nincs.

Vallásos összejövetel volt 237 alkalommal. Nagyobb szabásu ünnepély, templom, harang, orgonaszentelés, stb. 31 esetben volt.

Közönséges, általános bűncselekmények, lopás, verekedés fordultak elő szórványosan.

Vadházások vannak: 88 pár. Lelkész, egyháztanács minden lehető elkövetnek e visszás helyzet megszüntetésére

Házasságát egyháziilag nem áldatta meg álszemérem és áldott állapotának előrehaladottsága miatt 7 pár, Diószegen magában érthetetlen okok miatt 19 pár, összesen 26 pár.

Reverzalist adtak javunkra 20, kárunkra 6 esetben.

Keresztelést mellőztek 29, temetést 1 esetben.

II. Az egyházak külélete.

Egyházmegyénkben az adózók száma 11.336 volt, ezek közül 7.917 volt felvéve a választói névjegyzékbe.

Az egyházközségi közgyűlés tartása alul egyházmegyénk fel van mentve.

A 35 egyházban 623 presbyter van.

A lelkeszi hivatalok pontosan vezetett anyakönyvekkel, naplókkal minden egyházak fel vannak szerelve. A gyűlések jegyzőkönyvei kifogástalanul vezetnek. Mindenütt van levéltár.

Az új vagyon leltára minden egyháznak megvan. Az ingatlanok minden egyházban az egyház nevének állanak, kivéve az újabb adott agrárföldeket.

Az 1929. év adatai szerint az agrárreform végrehajtása során elvettek

egyházaktól	—	—	82 holdat
lelkészekről	—	—	67.5 "
tanítóktól	—	—	47.5 "
		Összesen	196 holdat

Adtak :

egyházaknak	—	—	178 holdat,
lelkészeknek	—	—	167 "
tanítóknak	—	—	435 "
		Összesen	780 holdat.

A 35 egyháznak van 1,710.434 leu 31 bani alapítványi vagyona, magtári vagyona : 1001 Hl. és 18 Lit. összesen 119 275 l. értékben. Ezen vagyon részben kötvényen van kiadva, részben takarékpénztárakban kezeltetik, a rendes számadást a vagyonról egyházmegyei számvevőszékünk ellenőrzi.

Adóssága van egyházainknak 1,366.345 leu 65 bani. A költségelőirányzatokat mindig a számvevőszék vizsgálja felül, egyházmegyei közgyűlés erősíti meg.

A hivek 2,489.189 leu értékű vegyes termény adót fizetnek, ami, ha befolyyna, fedezné is a szükségleteket.

A presbyteriumok által letárgyalt számadások a számvevőszék felülvizsgálása után 1930 május 7-én tartott közgyűlésünk által hagyattak jóvá.

Egyházainknak 1929. évben :

Bevétele volt	—	4,218 615 leu 77 bani,
Kiadása	—	4,098.324 leu 03 bani.
		Maradvány : 120 291 leu 74 bani.

Uj építésekre kiadatott	—	143 646 leu,
Épületek karbantartására	—	582.181 leu.

Tűzkár ellen 12,025.520 leu erejéig vannak biztosítva egyházaink épületei.

Tűzbiztosítási díjban 17.080 leu fizetnek, ami ma már mind ki is van fizetve.

A belhivatalnokok nincsenek kifizetve :

Albison hátrány	—	—	6.624 Leu,
Keserüben	—	—	14.000
Szentimrén	—	—	21 162
Szentmiklóson	—	—	24.956

Kiskerekiben	—	—	—	34.118 Leu,
Piskolton	—	—	—	10.100
Kólyon	—	—	—	10.000
Szalacson	—	—	—	30.000
Vedresábrányban	—	—	—	1.635
				152.165 Leu.

a hátrány, melynek behajtására sokirányú kísérletezés után sem kaptak az egyházak segítséget, a hivek pedig önként nem fizetnek.

A kerületi járulékokból hátrányban maradt egyházmegyénk :

Közigazgatási járulékkal	—	26.326 Leu.
Lelk. nyugdíjjárulékkal	—	30.000
Kulturtaxával	—	39.828

A feltüntetett hátrányok oka nagy részben az 1929 évi pusztító fagy, mely miatt ugyszólván az egész termés elpusztult, részben a folyó év gazdasági leromlás.

Az egyházmegyei járulékok s közalap ki lett fizetve. Egyházaink 1929.-ben részben a megyétől, részben a polgári közösségektől 101.468 Leu segílyt kaptak.

Pere egyházainknak nincs.

A régi temető minden egyháznak a nevéen áll, az újabbak még nincsenek telekkönyvezve.

III. Iskolai ügyek.

31 egyházunk tart fenn felekezeti iskolát 1,794 571 Leu költséggel. 4 egyházban Apátkeresztur, Érábrány, Vedresábrány, Poklostelek, csak állami iskola van.

1929.-ben működött 60 rendes, egy helyettes, egy nyugdíjas tanító Tanítóink az egyházépítési munkából a legjobb igyekezettel kivették részüket minden helyen.

Mint kitünő tanítási eredményt feltüntető tanítók szerepelnek : Albison Tompa Róza, Kemecsey György, Asszonyvásáron Csóka Lajos, Thamó Anna, Széplakon Kocsis József, Ebergényi Irén, Diószegen Asók István, Kósa Lajos, Nagy Piroska, Végh Emma, Szántó Béla. Félegyházán Váry Margit, Érmihályfalván Kassay Ida, Pálfi Gizella, Pálfi Irén, Tóth Zsigmond, Tarcsán Bacza Illés, Kólyon Szabó Ilona, Margittán Kántor Péter, Kántor Péterné, Matta Ferencné, Szalacson Keszy Ilona, Lengyel Eszter,

Benke Pál, Székelyhidon Polgári Vilma, Szahó Lajos, Szentimrén Tóth Miklós.

Többi iskoláink, 2 gyengébb esettől eltekintve mind kifogástalan jó, megfelelő eredményt mutattak fel.

IV. Statisztikai adatok az anyaegyházakban.

Az 1929. évben született egyházunkban az egyházi anyakönyvek szerint :

Törvényes	fi	516,	nő	444,	összesen	960,
törvénytelen	fi	49,	„	64,	„	113,

Születtek : fi 563, nő 508, összesen 1073 lélek.

Az állami anyakönyvek szerint 579 fi, 533 nő, össz. 1112 lélek.

Megh. egyházi anyakönyvünk szerint 379 fi, 338 nő, össz. 717.

„ állami anyakönyvek „ 378 „ 338 „ „ 716.

Házasságot kötött egyházi anyakönyvünk szerint :

305 tiszta, 59 vegyes pár, összesen 364 pár,

állami anyakönyvek szerint :

305 tiszta, 85 vegyes pár, összesen 390 pár.

Konfirmált 197 fi, 234 leány, összesen 431 lélek.

Áttért 9 fi, 3 nő, összesen 12. „

Kitért 7 fi, 21 nő, összesen 28. „

Egyházmegyénk anyaegyházainak lélekszáma 1929-ben :

fi 19.393, nő 20.083, összesen 39.476 lélek.

V. Statisztikai adatok a szórványokban.

Anyakönyvi adatok szerint született :

fi 12, nő 10, összesen 22 lélek.

állami anyakönyvben fi 13, nő 10, „ 23 „

Meghalt :

egyházi anyakönyvek szerint 5 fi, 3 nő, összesen 8,

állami „ „ 5 „ 3 „ „ 8.

Esküdött :

egyházi anyakönyv szerint 4 tiszta, összesen 4 pár.

állami „ „ 4 „ „ 4 „

Konfirmált 3 fi és 15 nő, összesen 18 lélek.

Át s ki nem tért senki,

Lélekszám a szórványokban az újabb felszámitás szerint:
fi 563, nő 669, összesen 1.232 lélek.
anyaegyházban fi 19.393, nő 20.083, összesen 39.476 lélek.

Anyae gyházban s a szórványokban összesen:

fi 19.956, nő 20.752, összesen 40 708 lélek.

Teljes tisztelettel:

Érmihályfalva, 1930. okt. 1.

Végh József

esperes.

a.) Közgyűlés a felolvasott jelentésnek az egyházak beléletét illető részét, amely a multakhoz viszonyítva határozott javulást és előrehaladást mutat, megnyugvással veszi tudomásul, ellenben az anyagiakban általánosan mindenütt észlelhető visszaesés, hiányok és hátrányok tekintetében, amelynek okát az egész emberi életre nehezedő gazdasági válság elkerülhetetlenségében kell látnunk, aggodalmas féltésének ad kifejezést s óva inti az egyházakat, hivatalosakat és híveket egyaránt egyfelől a legmesszebb menő takarékosagra, másfelől a teljesítő képesség végső megfeszítésére, tudván, hogy hitünk és reményünk törhetetlen erejének a legsúlyosabb helyzetekben kell meg mutatkoznia és a tűzpróbát a szűkségben és szenvedésekben kiállania.

b.) A bihardiósze gi nagymérvű mulasztásban, hol 19 pár nem esküdött, vizsgálatot rendel el.

c.) Közgyűlés a tanításban kiváló eredményekkel kitűnt s a jelentésben névszerint felsorolt érdemes tanítókat elismerése s megbecsülése jeléül dicséretben részesíti.

d.) Az iskolai ügyekről alkotott kép teljesebbé tétele végett a jövőben statisztikai adatokat kér a tanköteles és beiskolázott növendékekről, valamint a 45/1929 sz. em. közgyűlési határozat 4. pontja értelmében az állami iskolákba járó református gyermekekről.

39. szám. Esperes időszaki jelentése :

ESPERES IDŐSZAKI JELENTÉSE az elnökileg elvégzett ügyekről.

Folyó év május 7-én, Szalacson tartott közgyűlésünk óta a halál kiméretlen kezekkel ragadta el közegyházunknak vezető embereit, kiknek elhunyt nekünk óriási veszteséget, csapást, fájdalmat jelent. Junius 27-én elvesztettük egyházmegyénk legidősebb világi tanácsbíráját, Fráter Istvánt, ki -mig ereje, egészsége engedte- 1912 óta a legnagyobb buzgalommal szolgálta egyházmegyénket. Junius 29-én történt temetése alkalmával a gyászszertartás szomorú tisztének egyik részét személyesen végeztem, tizennégy megjelent lelkésztársammal a gyászoló család előtt tolmácsoltam a legmélyebb részvétünket. Elhunyt tanácsbíránk koporsójára egyházmegyém nevében koszorút helyeztem. Felejthetetlen halottunk érdemeinek jegyzőkönyvünk lapjain való megörökítését tisztelettel indítványozom és kérem. Mintha a sors szűkebb kis világunkat ért veszteségünket nem tartotta volna elégnek, Julius 20-án már egész egyházkerületünk felett csatogtatta meg fekete szárnyait, jött a döbbenetes, szomorú hír, hogy Domahidy Elemér, egyházkerületünknek mindenki által tisztelve szeretett főgondnoka kiszenvedett.

Hogy mit birtunk s mit veszítettünk benne, a következmények fogják beigazolni. A puritán, minden ízében magyar, protestáns jellemek egyike veszett el benne, ki boldogságát abban kereste s találta fel, ha fajáért, vallásáért küzdhetett, fáradhatott.

Egyházmegyei gondnok urat a halál esetről értesíteni nem lehetvén, a temetésen egyházmegyénket Bónis Elemér tanácsbíró urral együtt képviseltük sadtunk kifejezést részvétünknek a bánatos család előtt. Nagy halottunk emlékének jegyzőkönyvi megörökítését szintén indítványozom és kérem.

Az elmúlt félesztendő, ha okozott is gyászt, bánatot, de hozott kibeszélhetetlen örömet is.

Kerületünknek főpásztora főtiszteletű és méltóságos Sulyok István püspök ur az év folyamán is szerencsésítette egyházmegyénket a besettyómelléki egyházakat, Széplak, Bályok, Tóti, Micske, Poklostelek, Szentjobb, Szentmiklós, Szentimre, Vajda, Fél-egyháza, látogatta meg, tanítva, tanácsot adva, buzdítva mindenütt.

Az Ige ereje, melyet minden egyházban maga hirdetett,

A választók névjegyzékét, az egyházak új vagyonelettárát megerősítettem.

Május 25-én Csokalyon a harangavatáson közreműködtem.

Űrkéseserűnek iskolavételi sürgős kérelmét soron kívül a kerületre felterjesztettem s a vételárnak a lelkeszi nyugdíjintézetől kölcsönként való felvételéhez az engedélyt ideiglenesen megadtam.

Berettyószéplak 20.000 Leu ideiglenes kölcsön felvételéhez, mit még ez évben visszafizetni tartozik, engedélyt adtam.

A dr. Gyenge János által felkavart kiskerekii ügyben, melyben egyházmegyei ügyész ur a renitens presbyterek ellen fegyelmi eljárás megindítását hozta javaslatba, az egyház belbékéjének jól felfogott érdekében, opportunitásból az eljárást egyelőre nem indítottam meg. A presbyterek jövőbeni magatartásától tettem függővé az ügy mikénti elintézését.

Zsinati pótképviselőkre a szavazást elrendeltem s az összegyűjtött szavazatokat felterjesztettem.

Kalas István lelkesztársunk nyugdíjaztatását kérvén, a nyugdíjbizottságot összehívtam, ezek jelenlétében felvett hatósági orvosi szakvéleményt a bizottság ajánlatával a kerületi nyugdíjintézeti végrehajtó bizottsághoz felterjesztettem.

Személyi változások

történtek. Bokor Sándor segédlelkész urnak Diószegen Fias Kálmán ur mellett s felelősségére a működési engedélyt megadtam.

Albisra kibocsátott Barcsa Sándor végzett theológusnak Kalas István ur mellett szintén megadtam a lelkeszi szolgálat végzésére szükséges engedélyt.

Tótiban Orbán Lajost, Űrmihályfalván Tóth Zsigmondot, Tarcsán Takács Máriát, egy évre helyettes tanítói minőségükben megerősítettem.

Tótiból Kolozsvári Berta tanítónőt elbocsátottam s helyére Petri Piroskát ideiglenesen megerősítettem.

Péter Bélát székelyhidi, Sillye Kálmánt hegyközszenmiklósi, Takács Ilonát érsemjéni rendes tanítókul ideiglenesen megerősítettem.

Szalacson a beteg Jakab Lajos tanító helyetteseként Tóth Annának adtam egy évi időszakra működési engedélyt.

Bacza Illés volt tarcsai tanító állásáról lemondott s Magyarországra ment.

A Fráter István halálával megüresedett egyházkerületi pót-képviselői tisztség betöltését kérem.

Több lelkésztársam kérése folytán szeptember 22-én lelkészi értekezletet hívtam össze, hol nyugdíj és gyámintézetünk tovább fejlesztésének kérdését tárgyaltuk meg.

Ugyanakkorra sikerült kieszközölnöm az engedélyt már régebben szünetelő tantestületi értekezlet megtarthatására is. A lelkész és tanítói testület egy időben tartott értekezletén nagyon sok szép üdvös eszme s gondolat vetődött fel, melyeknek megvalósíthatása ugy egyházi életünknek, mint a magyar kultúrának evidens érdeke.

Birósági ügyeket tárgyalásra előkészítettem, közgyűlésünket mára összehívtam, az adminisztrációhoz tartozó ügyeket szerény tudásom mértéke szerint igyekeztem elintézni, megoldani.

Jelentésem tudomásul vételét kérve,

teljes tisztelettel maradok :

Érmihályfalva, 1930. október hó.

Vègh József

esperes.

a.) Közgyűlés az esperesi időszaki jelentést tudomásul veszi s a felsorolt ténykedéseket jóváhagyja.

b.) Közgyűlés a veszteség súlyát mélyen átérezve áldoz a nyár folyamán elhunyt egyházkerületi főgondnok domahidai Domahidy Elemér emlékének, ki élete 65 esztendejéből 40-et töltött az egyház hű szolgálatában, abból 8-at, mint főgondnoka királyhágó melléki egyházkerületnek, melynek létrehívói s szervezői között az első helyen állt. Őseitől örökölt hagyományos hittel, törhetetlen bátorsággal nem csak vezényelt mint vezér, de mint hű harcos küzdött az anyaszentegyházért a legválságosabb s még veszedelmesebb időben. Elévülhetetlen érdemei emelik a tisztség legmagasabb polczára, ezek teszik gazdaggá s széppé életét, ránk nézve nagy veszteséggé halálát, de ugyanezekért kell adóznunk hálás tisztelettel áldott emlékezetének.

c.) Közgyűlés a maga halottját gyászolja Fráter István tanácsbirájában s fájó érzéssel, rójja le iránta kegyeletes adóját, mikor hálás emlékezettel örökíti

meg nevét jegyzőkönyve lapjain: 18 évi birói ténykedése az egyház iránti nagy szeretetéről és ragaszkodásáról tett tanuságot s mint embert, egyéniségének közvetlensége, barátságos magatartás, tette kedvessé s becsültté. Emlékét kegyelettel őrizzük.

ð.) A Fráter István halálával megüresedett egyh. ker. pótképviselői tisztséget Kozma Lajos tanácsbíróval tölti be.

é.) Örömmel s köszönettel veszi tudomásul, hogy főt. Súlyok István püspök ur ez évben is tartott generalis vizitációt egyházmegyénkben, 10 egyházat látogatván meg és a látottak s tapasztaltak nagy megelégedésére szolgáltak.

í.) Takács Zsigmond indítványára kimondatik, hogy a tavaszi közgyűlés április és az őszi közgyűlés szeptember hónap folyamán megtartandó.

g.) Gondnok indítványára kimondja közgyűlés, hogy a reformáció-ünnep egyházmegyei megtartására, melyre eddig az október végén tartott közgyűlés adott alkalmat, elnökség keressen megfelelő módot.

40. szám. Az érmelléki ref. egyházmegyei gyám és nyugdíjintézet jóváhagyás végett beterjeszti módosított alapszabályait.

Közgyűlés a bemutatott alapszabályokat jóváhagyja.

41. szám. Tanító-egyesület beterjeszti az egyházmegyei tanítói gyámintézet alapszabály-tervezetét, melyhez

Közgyűlés készségesen adja jóváhagyását, és kapcsolatban elkötelezi a fentartó egyházakat, hogy tanítói állásonként minden rendes kötelezett tag után 1931-től kezdődőleg évi 500 Leu fentartói járulékot fizessenek a tanítói gyámintézetnek.

42. szám. Az egyházmegyei nőszövetség jóváhagyás végett beterjeszti f. évi okt. 29-én tartott alakuló közgyűlésén elfogadott ügyrendjét

Közgyűlés a nőszövetség egyházmegyei tagozatának megalakulását tudomásul veszi s ügyrendjét jóváhagyja.

43. szám. A ker. közgyűlés 5 b./1930 sz. a. megállapította, hogy a kerületi és zsinati tisztségekre történt szavazás alkalmával egyházmegyénkből hibásan és így érvénytelenül szavazott Vedresábrány, amely egyházzal szemben megfelelő eljárásra hív fel.

Közgyűlés elfogadva a vedresábrányi lelkész védekezését, ez alkalommal nem rója ki a szokásos birságot.

44. szám. A ker. közgyűlés múlt évi zárszámadása alkalmával hozott 24/1930 sz. határozatában felhívta az espereseket, hogy a ker. járulék hátrányok beszédésére a törvényes lépéseket tegyék meg, az isk. járulékokat okt. 15-ig szedjék be és a tűzbiztosítási díjakat, a lelkészek és presbyteriumok felelőssége mellett, január hóban fizetessék be.

Közgyűlés e határozatban foglaltak betartására kötelezi az egyházakat.

45. szám. Közgyűlésünk a kerületnek 48/1930 sz. a. határozatát, melyben felhívja az egyházmegyéket, hogy a közalap megkedveltetésére rendkívüli súlyt fektessenek és odahassanak, hogy hűveink a közalapi pénztár bevételéhez nagyobb adományokkal járuljanak

az egyházak pártfogásába és figyelmébe ajánlja.

46. szám. A ker. közgyűlés 50/1930 sz. határozatával a következő perselypénzek beszolgáltatását rendeli el: 1. a nagypénteki a ker. nyugdíjintézet, 2. a szentháromság vasárnapi a Károli irodalmi társaság, 3. a reformációi a közalap, 4. az advent I. vasárnapi a sajtóalap és végül 5. az ujévi perselypénz a pogány missió javára szolgáltatandó be 8 nap alatt az esperesi hivatalnak.

Mihez tartás végett megköroztetik.

47. szám. Egyházkerületi közgyűlés 68/1930 sz. a. felhívja az iskola fentartó egyházakat, hogy a román vizsgára utazó tanítóknak költségeit kellőleg okmányolt elszámolás alapján részben vagy egészben térítsék meg.

Az egyházak megfelelő eljárásra utasítatnak.

48. szám. Az erdélyi egyházkerület kántorképző tanfolyam létesítésére vonatkozó javaslatát ker. közgyűlés 77/1930 sz. a. leteszi az egyházmegyékhez véleményezés végett.

Közgyűlés az illetékes egyházak meghallgatása után, mivel ezidőszert ilyen önálló kántorra szükség nincs, a kántorképző tanfolyam felállítását nem óhajtja.

49. szám. A vasárnapi iskolák és bibliakörök megalakulásáról és működéséről szóló 86/1930 sz. egyh. ker. határozatban foglalt utasításokat

Közgyűlés a lelkészek különös figyelmébe ajánlja s kapcsolatban a tervezett vezetői kurzusra s konferenciára kiküldi Kalmár István és Orosz Lajos lelkészeket.

50. szám. A lelki ügyekkel foglalkozó presbiteri gyűlésekre vonatkozó 88/1930 sz. egyh. ker. határozat szerint való eljárásra.

Utasítatnak a presbitériumok, illetve mint a presbitérium elnökei, a lelkészek, figyelembe tartván a 14/1930 sz. vonatkozó egyházmegyei határozatot.

51.-54. szám. Tanító választások megerősítése.

Egyh. m. közgyűlésünk az E. T. VI. tc. 29 §-a alapján Péter Béla székelyhidi, (1930. VIII. 3.) Sillye Kálmán hkszentmiklósi tanítókat (1930 VIII 3.), Takács Ilona érsemjéni (1930. VIII. 27.) és Petri Piroska tóti tanítónőket (1930 IX. 12.) rendes tanítói állásukban megerősíti s a becsatolt díjleveleket szintén megerősíti.

55. szám. Ideiglenes tanítók.

Közgyűlés tudomásul veszi, hogy az érmihályfalvai egyház Tóth Zsigmondot 1 évre, a szalacsi egyház Tóth Anna tanítónőt Jakab Lajos tanító működésének megkezdéséig s a tóti egyház Orbán Lajost további egy évre ideiglenesen alkalmazta.

56. szám. A közgyűlés színe előtt

esküt tesz Sillye Kálmán hegyközszentmiklósi tanító.

57. szám A Fráter István halálával megüresedett világi tanácsbírói tisztség betöltésére

Közgyűlés 1931. jan. 31. határidővel elrendeli a szavazást.

58. szám. A berettyószéplaki egyház kéri, hogy a lelkészi melléképületek építési költségének fedezésére egyház fentartási alapítványból 1931. július 1-i vissza fizetés mellett a 20.000 lei kamatmentes kölcsön felvétele jóváhagyassék.

Közgyűlés a vonatkozó 64/930 sz. s egyhangu szavazással hozott presbiteri határozatot jóváhagyja.

59. szám. Tárgyaltatott Kalas István lelkésznek az albisi presbytérium 1930 május 18 án 24 szám alatt, hozott határozata ellen beadott felebbezése.

Közgyűlés Kalas István lelkész felebbezésének helyt adva, megsemmisíti az albisi presbitériumnak azon határozatát, hogy eltérve előbbi határozatától, a baptistáknak ingyen sirhelyet akar adni temetőjében. Egyben figyelmezteti presbitériumot törvényes kötelességére, amely abban áll, hogy az egyházat s annak érdekeit minden esetben megvédelmezze, nem pedig, hogy indokolatlan nagylelkűsködéssel egyháza s hite megtagadóit pártolásban részesítse.

60. szám. Tárgyaltatott a piskolti egyház gondnokának s presbitériumának tisztségek alól való felmentés iránti kérvényök. Kérelmüket azzal indokolják, hogy daczára hűséges fáradozásuknak az építkezés költségeinek elszámolása körül keletkezett zavar és félreértés által felzaklatott közvélemény velök szemben bizalmatlanságot tanusított, noha az egyh. megyei bíróság nekik igazat adott s elégtételt szolgáltatott.

Egyházmegyei közgyűlés a felmentésért folyamodó Takácsy Imre piskolti gondnokot, Papp Lajos, Papp Zsigmond, Csülly Sándor, Simoni Ferenc, Kovács Zsigmond, Salánki Ferenc és Sándor Lajos presbiterek kérelmének helyt ad s tisztségüktől felmenti azzal, hogy kötelesek legkésőbb f. évi dec. hó 31-ig az építkezésről pontos költség kimutatást és számadást készíteni, azt a presbitériumban letárgyalni, közszemlére kitenni; ennek megtörténte után köteles az új gondnok Szőke Lajos hivatalát elfoglalni, mit ha nem teljesítene, reá az egyh. m. közgyűlésünk határozata (46/1928) értelmében 3.000 leu felmentési díjat, mint birságot ró ki s ennek 8 nap alatt végrehajtás alati befizetésére kötelezi. Egyben utasítja a piskolti egyházat, hogy a lemondott gondnok és presbiterek helyett új presbitereket és ha szükséges lesz, gondnokot válasszon ez utóbbit pedig nem egy, hanem a törvény szerint 3 évi időtartamra.

61. szám. Az éradonyi református egyház jóváhagyás végett betérjeszti Szodoray András és neje Szodoray Terézia

éradonyi lakosok által a kántor-tanító természetbeni járandóságának megváltására tett 5.000 Leus alapítvány alapító levelét 4 példányban.

Egyházmegyei közgyűlésünk az éradonyi presbitérium 4-1930 sz. határozatával elfogadott alapítvány alapító levelét jóváhagyja. A jóváhagyott alapító levelek közül egyet az egyházmegye levéltárában megőrizz; egyet a kerületre felterjeszt; egyet az éradonyi református egyháznak, s egyet a kegyes alapítóknak hálás köszönetének nyilvánítása mellett megküld.

62. szám. Tárgyalás alá vétetett a zsinati előkészítő bizottság által elkészített az egyház alkotmányáról, szervezetéről és kormányzatáról szóló I. T. c. tervezete.

Egyházmegyei közgyűlésünk, a nagy körültekintéssel, alaposan elkészített, mostani törvényünk I. t. c.-nél áttekinthetőbb, a jelen adottságunkban megfelelőbb törvénycikk tervezetet általánosságban elfogadja. Azonban az egyes §-aiban a következő módosítások megtételét javasolja:

a.) a 15-ik § 2-ik pontja úgy módosítandó, hogy a vagyontölkét az egyházmegye kezelje s a jövedelem 50 %-át tőkésítse s csak 50 %-át fordítsa missziói célra, vagy a beszolgálással járó költségek fedezésére.

b.) a 22-ik §-ban . . . . . illetékes egyházközség tagjává lesz . . . . . így folytatandó — s a hat hét leteltét követő január elsejétől kezdve új lakóhelyén az egyházi terhek viselésében köteles részt venni.

c.) a 35-ik §. b.) pontjának ez a kitétele „a presbitériumnak előre bemutatott terv szerint.” törlendő.

d.) a 37-ik §. amely a püspöknek választott lelkész mellé egy másik lelkési állás szervezését mondja ki kerületi és egyházközségi teherrel: törlendő.

e.) a 38-ik §. b.) pontja eme kitételében „A harminc napot meghaladó szabadságot esperes javaslata alapján az egyházkerület igazgatótanácsa adja meg.” az „igazgatótanács” helyett -püspök- irandó.

f.) a fenti §. c.) pontjának eme kitételében: „e tekintetben a lelkész családtagjaiért is felelős” közbeszurandó „vele egy háztartásban élő”.

g.) a 44-ik §. f.) pontja 2-ik kikezdésének utolsó mondatából ez a szó „nemén levő“ törlendő. E helyett betoldandó ugyanebben a mondatban „vallásos nevelése“ után ez a szó „és házassága“.

h.) a 74-ik §. utolsó mondatába betoldandó: „kellő igazolással“.

i.) a 116-ik §. akként módosítandó, hogy a körli lelkészértekezlet maga választja tisztikarát.

k.) a 134-ik §-ből megmarad az első mondat „A püspököknek saját egyházkerületében rendes lelkészi állást kell betölteni“. A többi törlendő.

l.) a 183-ik §. így módosul: Egyházi tisztviselők jelen törvényben meg nem említett, más, az ő hivatali minőségüket érintő, az egyházi szervezeteken kívül eső egyesületeket szabadon alkothatnak, s azokba beléphetnek.

Az I. t. c. tárgyalásával kapcsolatosan a Tanítótestület elnöke bejelenti, hogy a Tanítótestület az I. t. c. a tanitóságot érintő §-aira észrevételeit felterjesztette

Közgyűlés a Tanítótestület elnökének bejelentését tudomásul veszi.

63. szám. Szentpétery János magyarkécsi tanító arra kéri az egyházmegye közgyűlését, hogy egyházmegyei határozattal tegye kötelezővé az egész egyházmegye területén az Iskolai Takarékpénztárak megszervezését az általa beterjesztett „Alapszabály“ szerint

Egyházmegyei közgyűlésünk a beterjesztett Alapszabály átvizsgálására Nagytiszteletű Esperes ur elnöklete alatt Takács Zsigmond és Szatmári Károly lelkész urakból álló bizottságot küldi ki azzal, hogy véleményes javaslataikat terjesszék a tavaszi egyházmegyei közgyűlés elé.

64. szám. A hegyközszentmiklósi egyház az egyházkerülethez a járulékok elengedése ügyében intézett kérvényét, melynek pártoló felterjesztésére az egyházmegyei közgyűlést kérte: lelkésze útján visszavonta.

65. szám. Az érköbölkúti egyház engedélyt kér arra, hogy a felállítandó III.-ik iskola kijavítási költségeinek fedezésére felhasználhassa az 1929 és 1930 évekre templomjavításra

kivetett 10.000—10.000 Lei összesen 20.000 Leit s a kerületi nyugdíjintézetől ugyan erre a célra még 20.000 Lei kölcsönt vehessen.

Egyházmegyei közgyűlésünk a kért engedélyt -tekintve az ügy sürgősségére- úgy a templomjavítás költségére kivetett összegeknek felhasználására, mint a 20.000 Lei kölcsön felvételére megadja. Azonban figyelmezteti az egyházközség vezetőségét arra, hogy az épület kijavításához -addig, amíg az iskola megnyitási engedélye le nem érkezik- hozzá ne fogjon.

Egyben pedig utasítja a lelkeszt, hogy a kérelmet mindenben fedő, a törvény követelményei szerint felvett jegyzőkönyvet terjesszen be az esperesi hivatalhoz.

66. szám. Az érköbölkuti egyház az egyházkerülethez intézett kultursegély iránti kérvényét pártoló felterjesztés végett egyházmegyei közgyűlésünk elé terjeszti.

Egyházmegyei közgyűlésünk az érköbölkuti egyház kultursegély iránti kérelmét az egyházkerületi közgyűlés elé pártolólag felterjeszti.

67. szám. A margittai egyház egyre növekvő adósság terheinek rendezésére saját alapjaitól 127.011 leut vett fel kölcsön. E kölcsönvétel engedélyezését, illetve jóváhagyását kéri.

Egyházmegyei közgyűlésünk a margittai presbitérium 1930. év okt. 12-én hozott határozatát, melyben a 127.011 kölcsönvételt tárgyalja és a kamatok s törlesztésekre vonatkozólag felelősséget vállal, jóváhagyja, kötelezi azonban az egyházat, hogy a kölcsönvett összeget az alapoknak 1931-gyel kezdődő 3 év alatt a minimális kamat mellett fizesse vissza s ennek fedezetéről rendkívüli adó kivetésével gondoskodják.

68. szám. Tavaszi egyházmegyei közgyűlésünk helyének meghatározása

Egyházmegyei közgyűlésünk úgy határoz, hogy a jövő évi tavaszi közgyűlésünket ha addig valamelyik egyház meg nem hívja, Székelyhidon fogja megtartani.

69. szám. Ezen 36-68 számok alatt felvett jegyzőkönyvet

Közgyűlés nyílt ülésében hitelesítettnek mondja ki és a gyűlés -Esperes imája után- véget ér.

E jegyzőkönyv 36-50 számait Kalmár István, 51-56 számait dr. Gulácsy Sándor, 57-60 számait Farkas Lóránd és 61-69 számait Hegedüs Albert jegyzette.

1. Bir./1930. szám. Az érmelléki egyházmegye bírósága, mint fegyelmi bíróság. Tóth Miklós hegyközszentimrei kántortanító elleni, Bihar vármegye tanfelügyelője megkeresése alapján, felsőbb egyházhatósági rendeletre hivatalból megindított fegyelmi ügyben Szalacson-1930. május 7-én megtartott tárgyalás után következőleg

ítélt.

Egyházmegyei bíróság, mint fegyelmi bíróság Tóth Miklós hegyközszentimrei tanítót vétkesnek mondja ki az E. T. V. t. c. 34. § 1. pontjának megszegésében s az enyhítő körülmények figyelembe vételével őt az E. T. V. t. c. 35. §-ának a.) pontja alapján rosszalásra itéli.

Indokok:

El kellett itélni panaszlott kántortanítót, mert azzal, hogy február elején 2, a tanügyi közeg látogatásáig 3 nap nem volt vezetve az előmeneteli napló, az E. T. V. t. c. 34. §-ának 1. pontját tényleg megszegte s így őt a fegyelmi bíróság vétkesnek mondotta ki. Figyelembe vette azonban és enyhítő körülménynek tudta be, hogy ezen mulasztása azért állott elő, mert abban az időben a család egy súlyos beteg tagját kellett kórházba szállítania, sőt saját gyógykezelése miatt is többször el kellett hagynia az iskolát; de ezen csekély mulasztását közvetlen a tanügyi közeg látogatása után nyomban pótolta, amit a lelkész, mint iskolaszéki elnök igazol. Hogy nagyobb mulasztása nem volt, kitűnik az iskolaszéki elnök által kiállított, szükség esetén esküvel is bizonyítani kész igazolványából, továbbá abból, hogy a fegyelmit elrendelő végzés kézhez vételétől számított 4 órán belül összes iskolai naplói az esperesi hivatalba lettek letéve s így nagyobb mulasztás esetén azt pótolni nem lett volna képes. Figyelembe vette bíróság azt is, hogy panaszlott kitűnő szorgalmu, kötelességét lelkiismeretesen teljesítő tanító, de mert saját beismerése szerint is február elején 2, a tanügyi közeg látogatásáig 3 nap nem volt vezetve az előmeneteli napló, vétkesnek kellett kimondani az E. T. V. t. c. 34. §-a 1. pontjának

megszégesében, s mint ilyet el kellett itélni ugyancsak az E. T. V. t. c. 35. §-ának a.) pontja alapján: rosszalásra.

2. Bir./1930 szám. Az érmelléki egyházmegyei bíróság, mint fegyelmi bíróság, id. K. Szilágyi József és 56 társa kiskerekii lakosoknak Lengyel Pál kiskerekii lelkész ellen 1930. február 6-án beadott panasza folytán folyamatba helyezett fegyelmi ügyben Szalacson 1930 május hó 7-én megtartott tárgyalás befejeztével, a szabályszerűen megidézett panaszosok távollétében és a megjelent panaszlottnak, valamint az e. m. ügyésznek meghallgatása után meghozta és kihirdette a következő

ítéletet.

Egyházmegyei bíróság, mint fegyelmi bíróság, Lengyel Pál kiskerekii lelkész panaszlottat az ellene az E. T. V. t. c. 34. §-ának A) 1. és 6. pontjaiba ütköző fegyelmi vétség miatt emelt vád és következményei alól felmenti és panaszosokat az E. T. V. t. c. 98. §-ának 2 b.) pont 3 bekezdése alapján egyetemlegesen arra kötelezi, hogy a fegyelmi eljárás során felmerült 500 Lei költséget 15 nap alatt végrehajtás terhével az egyházmegye pénztárába fizessék be.

Indokok:

Panaszosok feljelentése szerint Lengyel Pál lelkész az egyházközsége hiveit annyira „sanyargatja“, hogy a hivek 50 %-a már az egyházból kitérni szándékozik. Mint konkrétumot, panaszosok azt adják elő, hogy panaszlott lelkész az 1928 és 1929 évi egyházi adókat kiméretlenül és több egyháztagtól, aki már adóját kifizette, ismételten követelte; a fizetési kötelezettségük teljesítéséül megajánlott termény-járandóságnak felvételét megtagadta és termény helyett készpénzt követelve, ezt az egyháztagnak által teljesíthetetlen nem törvényes követelését ügyvéd által hajtatta be. Ennek folytán kérték az egyházközség számadásának 10 évre visszamenő megvizsgálását és panaszlott lelkésznek állásától elmozdítását. A panaszlott lelkész nyilatkozata 3. b. esp. sz. a. van iktatva, az e. m. ügyész indítványa alapján az e. m. bíróság elnöksége által 6. b.) esp. sz. a. elrendelt vizsgálat eredményét pedig a 14. b.) esp. sz. a. jegyzőkönyve tartalmazza. Mindezeknek alapján az e. m. bíróság tényként megállapítja, hogy 1.) a kiskerekii egyháztagnak egyházi adójukat csak kis részben egyenlítették ki az 1928 és 1929 években,

amennyiben a lelkész 50 köből évi rozs járandóságából 1928-ban csupán 19 köblöt, 1929-ben pedig csak 8 köblöt egyenlítették ki és Steinmetz Imre kántortanító 1929-1930 évi fizetésével is adósok maradtak. 2.) Megállapítja bíróság, hogy a kiskerekii presbitérium 1929 nov. 29-én hozott határozatával a késedelmes egyháztagokat a gondnok és egyházfiak útján hátralékaiknak 8 nap alatt teendő rendezésére azzal a figyelmeztetéssel hívta fel, hogy a határidő elteltével a késedelemben lévők törvényes úton, a legszigorubb végrehajtással fognak kötelezettségük teljesítésére szoríttatni. 3.) Tényként állapítja meg bíróság, hogy az 1928 évi hátralékok behajtása végett panaszlott lelkész Esperes urtól és által 447/1929 sz. a. 1929 május 3-án megerősített kimutatás kapcsán 1929. május 5-én a székelyhidi főszolgabíróhoz folyamodott és e közigazgatási hatóságok 61.540 leit kitevő adótartozás összegéből 8 hónap alatt a hivatkozott 19.489 leit szedtek be. Az 1929 évi adóhátralékok behajtása végett pedig panaszlott lelkész 1930. jan. 31-ikén ügyvédet hívott meg, akinek kezeihez a 73.000 lei adóhátralék törlesztésére mintegy 23.000 lei folyt be. 4.) Megállapítja végül bíróság, hogy a gondnok számadásait a presbitérium mindenkor tételről-tételre megvizsgálta és elfogadta és azokat a számvevőszék is megerősítette. A számadások úgy a presbitérium, mint felsőbb egyházhatóság jóváhagyásával el vannak látva. Ezen tényállás alapján egyfelől az állapítható meg, hogy az egyházközség számadásainak vitele a fentálló szabályok szerint történt, másfelől pedig az, hogy panaszlott lelkész az adóhátralékok tetemes értéke dacára sem járt el azok behajtása körül kiméletlenül, sem más törvényes megakasztást nem tanusított, vagy hivatalos hatalmával visszaélést el nem követett, miért is a panaszt, mint teljesen alaptalant elutasítani és panaszlott lelkészt az ellene emelt vád és következményei alól felmenteni kellett. Panaszlott felmentése folytán panaszosokat az E. T. V. t. c.-nek a rendelkező részben felhívott szakasza alapján a felmerült költségek megfizetésére kellett kötelezni.

3. Bir./1930. szám. Az érmelléki református egyházmegyei egyházi bíróság, mint fegyelmi bíróság a micskei ref. egyház nevében: Füzessy Géza lelkész és társai panaszosoknak, Mátyássy István micskei ref. kántortanító panaszlott elleni fegyelmi ügyében Székelyhidon, 1930 évi október hó 29 napján

megtartott tárgyalás után a következőképen

ítélt:

A panaszkodó micskei ref. egyház hivei panaszának helyt ad. Megállapítja, hogy a micskei egyház Mátyássy Istvánt kántortanítónak választotta meg. Megállapította azt is, hogy panaszlott, mint egyetlen tanító Micskén, tanító presbiter is, és mint ilyen, a fennálló szokás szerint köteles minden külön megválasztás nélkül az egyháztanácsi jegyzőkönyveket vezetni:

ezért Mátyássy István micskei kántortanítót **vétkesnek nyilvánítja** az Egyházi Törvények V. t. c. 34-ik §-a A) 1. pontjába ütköző tettei „a reá rótt hivatalos köteleességek megszegése“ miatt, és **elítéli** az Egyházi Törvények V t. c. 35. §-ának B.) pontja szerint **feddésre**, továbbá kötelezi, hogy 15 nap alatt végrehajtás terhével fizesse meg a panaszos micskei egyháznak e fegyelmi eljárás megejtése által okozott 300 Leu költségeit.

Indokok:

El kellett ítélni a micskei kántor-tanítót Mátyássy Istvánt, mert 1926 november hó 26-án kelt, eredetiben bemutatott, 2. számú presbiteri jegyzőkönyv ezen kifejezéséből; „A lelkész jelenti, hogy Mátyássy István volt tanítónk a megüresedett kántortanítói állást hajlandó elfogadni“. Minden kétséget kizárólag megállapított, hogy panaszlott „kántortanítónak“ lett megválasztva. Igazolja ezt ugyanezen jegyzőkönyv 3-ik számában foglalt díjlevele is, melynek 7-ik pontja kimondja, hogy a fizetése a megválasztottnak még az egyházkerület által megállapított „stóla“ is. Stóla pedig -köztudomásulag- csak kántortanítónak jár.

El kellett ítélni a panaszlottat, mert az 1928. december 18-ikán kelt levelében azon kifejezésével: „Ezennel kijelentem, hogy a kántorságot és a velejáró egyházi munkákat addig nem végzem, míg az általam 1928 november 15-én kért fizetésrendezés meg nem lesz ejtve“ így saját maga is megerősíti Kiss Sándor, Bertalan Sándor, Diós Zsigmond és Torda Elek tanuk azon vallomásait, hogy fizetés emelés meg nem kapásáért tagadta meg a kántori teendők végzését. Tehát a panaszlott tudatosan és szándékosan követte el az Egyházi törvények V. tc. 34-ik §-ának A) 1. pontjába ütköző büntetendő cselekményt: „az egyházi törvények és szabályrendeletek által reá rótt hiva-

talos kötelességek megszegését". Holott fizetése meg nem kapása, vagy rendezése miatt az egyházi hatóságok közbenjárását is módjában lett volna igénybe venni, de ő önkényesen: „megtagadta a kántori teendők“ végzését.

El kellett itélni a panaszlottat az egyháztanácsi jegyzőség nem végzéséért is, mert az E. T. I. 44-ik §-ának ezen kifejezése: Ha a tanítópresbiter választatik meg jegyzőnek, az ezt a tisztelet elfogadni tartozik“, határozottan megszabja a tanítópresbiter jegyzői kötelességét, ami panaszlott Mátyássy Istvánnak, mint egyetlen micskei tanítónak, tehát mint ilyen tanítópresbiternek megválasztás nélkül is kötelessége volt.

El kellett itélni a panaszlottat a temetések elvégzésének megtagadásáért is, mert az Egyh. Tör. I. t. c. 108-ik §-ának C. pontja szerint: Az egyháztagoknak jogai a lelkészek, tanítók, énekvezérek szabályszerű hivatalos szolgálatának igénybe vétele“ is. Ezen jog gyakorlását meggátolta Mátyássy István panaszlott azon tettével, hogy a temetéseket nem végezte, holott erre őt, mint énekvezért az E. T. I. t. c. 133-ik §-a mint hivatalos teendői végzésére „teljes buzgóság és odaadás tanusításával“ kötelezi el.

A bíróság enyhítő körülménynek vette, hogy panaszlot a tárgyaláson felmutatott 3 darab orvosi bizonyítványa szerint olyan betegségben szenvedett s 1928 márciustól kezdve állandó orvosi kezelés alatt volt, mely őt a kántori teendők végzésében gátolta.

A költségekben való elmarasztalás a Vétkesség megállapításának a következménye. (Egyh. Tör. V. t. c. 98-ik §-ának b.) pontjának 3-ik bekezdése.)

Tárgymutató.

(A számok a jegyzőkönyv számai.)

Albisi temető ügyben felebbezés	—	—	59
Bályok beltelkének eladása	—	—	23
Belmissió-vezető kurzus	—	—	49
Berettyószéplak rendkívüli adója	—	—	26
" kölcsöne	—	—	58
Bihardiószeg káplántartása s rendkívüli adója	—	—	27
Biharfélegyháza új adókulcsa	—	—	18
Canonica visitatio beosztása	—	—	33
Egyetemes egyházi főbiróság	—	—	10
Egyházmegyei belmissió-értekezlet	—	—	13
" házi pénztár számadása	—	—	7
" közgyűlést megelőző Istentiszteletek	—	—	1, 36
" " megnyitása	—	—	2, 37
" " bezárása	—	—	35, 69
Egyházkerületi járulékok	—	—	44
Éradonyi Szodoray-alapítvány	—	—	61
Érkeserü vétele	—	—	25
Érköbölkut erdőjog vétele	—	—	24
" kölcsönvétele	—	—	65
Érmihályfalva presbiterei számát emeli	--	—	29
Esperes jelentései	—	—	3, 38, 39
E. T. I. t. c. tárgyalása	—	—	31, 62
Hegyközszentmiklósi gondnok felmentése	—	—	32
" kérvényét visszavonja	—	—	64

Iskolai takarékpénztárak	—	—	—	63
Kántorképző tanfolyam	—	—	—	48
Kiskerekii dalkör	—	—	—	28
Közalapi járulékok	—	—	—	12, 45
Lelkészi gyám- és nyugdíjintézet számadása	—	—	—	8
„ „ „ „ alapszabályai	—	—	—	40
Lengyel Pál lelkész fegyelmi ügye	—	—	—	2 bir.
Lovass Dániel v. tanácsbíró beigtatása	—	—	—	5
Margitta kölcsöne	—	—	—	67
Mátvássy István tanító fegyelmi ügye	—	—	—	3 bir.
Micskei beruházás megtérítése	—	—	—	19
„ II. tanítói állás	—	—	—	20
Missiói körökről	—	—	—	4
Nagyenyedi tanítóképző	—	—	—	30
Nőszövetség	—	—	—	9, 42
Perselypénzek beszolgáltatása	—	—	—	46
Piskolti gondnok s presbiterek felmentése	—	—	—	60
Presbiteri gyűlés lelki ügyben	—	—	—	14, 50
„ „ törvénytelen határozatainál eljárás	—	—	—	11
Püspöki utasítások	—	—	—	9
Szalacs kölcsöne	—	—	—	22
Számvevőszék jelentése	—	—	—	6
Székelyhid rendkívüli adója	—	—	—	21
Tanítói gyámintézet	—	—	—	41
„ esküt tesz Sillye Kálmán	—	—	—	56
„ választások : Vén István 15, Lázár Mária 16, Péter Béla 51, Sillye Kálmán 52, Takács Ilona 53, Petri Piroska 54.	—	—	—	
„ ideiglenesek	—	—	—	55
Tóth Miklós tanító fegyelmi ügye	—	—	—	1 bir.
Vagyonleltárak	—	—	—	17
Vándorgyűlés	—	—	—	34, 68
Vedresábrány hibás szavazata	—	—	—	43
Vil. tanácsbíró választás	—	—	—	47
Vizsgáló tanítók költsége	—	—	—	47

Ezen 1-69 számok alatt felvett 1930. évi egyházmegyei közgyűlési jegyzőkönyvet kiadta.

Bályok, 1930. nov. 26-án.

Kalmár István
egyházmegyei főjegyző.

P. H.

